Ongewijzigd vastgesteld in de digitale besluitvormende raadsvergadering van 22 april 2021, nummer 2021-039

Gezond Groen

Beleids- & beheerplan openbaar groen 2021-2025

Afdeling Beheer Openbare Ruimte
03-03-2021
info@nieuwkoop.nl

Inhoud

SAMENVATTING **3**

1. INLEIDING **5**

1.1 AANLEIDING 5
1.2 DOEL 5
1.3 TOTSTANDKOMING DIT BELEIDS- & BEHEERPLAN 5
1.4 LEESWIJZER 5

2 EVALUATIE BEHEERPLANPERIODE 2015-2019 ..... **6**

3 KADERS EN UITGANGSPUNTEN **7**

4 AMBITIE & VISIE **8**

4.1 AMBITIE 8
4.2 KLIMAATADAPTATIE 8
4.3 BIODIVERSITEIT 11
4.4 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE 12
4.5 NIEUWE ONTWIKKELINGEN 13

5 ZONERING **15**

5.1 WONEN 15
5.2 ACCENT 16
5.3 WERKEN 17
5.4 LANDSCHAP 18

6 BEHEERMETHODIEK & FINANCIËN **19**

6.1 KWALITEIT 19
6.2 DAGELIJKS ONDERHOUD 19
6.3 GROOT ONDERHOUD 20
6.4 HUIDIG BUDGET 21
6.5 BENODIGD BUDGET 22

VERKLARENDE WOORDENLIJST **25**

BRONVERMELDING **26**

BIJLAGE 1 ..... **1**

BIJLAGE 2 ..... **6**

BIJLAGE 3 ..... **7**

BIJLAGE 4 ..... **10**

Samenvatting

De waarde van groen in de buurt is erg groot. Groen zorgt voor inspiratie, plezier en ontspanning. Anderzijds zorgt groen voor het beperken van wateroverlast, hittestress en de hoeveelheid fijnstof in de lucht. En een groenere omgeving stimuleert de biodiversiteit. Al met al is groen gezond voor mens, dier en natuur. Daar komt ook de naam van het beheerplan 'gezond groen' vandaan. Al het (openbaar)groen heeft een positief effect op de gezondheid van mens, dier en natuur.

In de afgelopen beheerplanperiode is het groenbeheer natuurlijk en ecologisch uitgevoerd. Daarmee leveren wij een bijdrage aan een duurzame en prettige woonomgeving en een verbetering van de biodiversiteit. We hebben in het verbeteren van de biodiversiteit al veel bereikt, maar het kan nog beter en meer. Nog niet alle plantvakken zijn op deze manier ingericht en we kunnen meer natuurvriendelijke oevers aanleggen. We blijven daarom doorgaan met het natuurlijk en ecologisch inrichten en onderhouden van het openbare groen. Daarnaast gaan we de komende beheerplanperiode 2021-2025 de openbare ruimte klimaatadaptief inrichten en onderhouden. Dit betekent onder andere dat we zo min mogelijk verharding hebben en zo veel mogelijk (openbaar) groen. Bij renovatie van woonwijken en nieuwe ontwikkelingen kijken we kritisch naar de waarde en functie van verhardingen. Is deze er niet, dan komt deze te vervallen en wordt er beplanting aangebracht.

Alle budgetten laten kleine over- en onderschrijdingen zien, behalve Beheer bermen. De overschrijdingen op het bermbeheer zijn structureel. Dit is voor het overgrote deel veroorzaakt door de toegenomen stortkosten van maaisel en herstelkosten van schades van de berm. De stortkosten per ton zijn gestegen en we voeren op steeds meer locaties het maaisel af om de ecologie te bevorderen.
Daarnaast zijn de winters steeds zachter en natter. Hierdoor worden de bermen zachter. In combinatie met de relatief smalle wegen, landbouwverkeer en hogere verkeersintensiteit worden er meer schades gereden. Hierdoor zijn de herstelkosten toegenomen.

Het benodigde budget voor de komende jaren is doorgerekend. Alle budgetten, behalve Beheer bermen, blijven gelijk aan de in de begroting 2021 opgenomen bedragen. Het budget Beheer bermen wordt met €50.000 verhoogd.
Door wijkgericht te werken, samen met andere beheerdisciplines een wijk opknappen, verwachten we dat we de ambities voor klimaatadaptatie en biodiversiteit kunnen uitvoeren.

Product-groep	Grootboek-nummer	Categorie	Omschrijving	Begroot
1101			**Wegen en verhardingen**	
	4110102		Beheer bermen	
		438058	Overige diensten	€ 237.688
1104			**Straatmeubilair**	
	4110402		Regulier onderhoud meubilair	
		438029	Overig onderhoud	€ 86.836
1601			**Groen en recreatie**	
	4160102		Onderhoud openbaar groen	
		438029	Overig onderhoud	€ 513.310
		438066	Overige goederen	€ 15.232
	4160104		Onderhoud installaties en machines	
		438028	Onderhoud installaties	€ 31.453
		438063	Investeringen < 25.000	€ 15.037
Totaal				€ 899.556

Budget 2021 en verder

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2016 is het vorige Beleids- en beheerplan openbaar groen vastgesteld voor de looptijd tot en met 2020. Om een actueel beeld te hebben van het beheer van openbaar groen en straatmeubilair is het beheerplan geactualiseerd.

1.2 Doel

Met dit Beleids- en beheerplan openbaar groen voert de gemeente doelgericht, efficiënt en professioneel het beheer van haar groen en straatmeubilair uit. Dit plan geeft de visie en ambities voor de komende jaren en de beleidskaders waarbinnen het beheer wordt uitgevoerd. Daarnaast geeft het plan inzicht in de huidige, maar ook de gewenste kwaliteit. Ook omschrijven we hoe we de gewenste kwaliteit willen bereiken. Als laatste is er op basis van de gewenste kwaliteit een berekening voor de onderhoudskosten en interne arbeidsuren gemaakt.

1.3 Totstandkoming dit beleids- & beheerplan

Voor het opstellen van dit beleids- en beheerplan is een evaluatie uitgevoerd. Op basis van ervaringen van de buitendienst en binnendienst van de afdeling Beheer Openbare Ruimte is het vorige beheerplan geactualiseerd tot dit plan.
Daarnaast is vooruitlopend op het strategisch beheerplan openbare ruimte (SBOR) dit beleids- en beheerplan afgestemd met de ander beheer- en beleidsplannen van de openbare ruimte. Dit zijn onder andere de beheerplannen voor wegen, rioleringen, verlichting, water, recreatieve voorzieningen en spelen, maar ook de Omgevingsvisie, het gezondheidsbeleid en het duurzaamheidsprogramma.

1.4 Leeswijzer

Allereerst wordt in hoofdstuk 2 de beheerperiode 2016 tot 2020 geëvalueerd. De kaders en uitgangspunten voor dit beleids- en beheerplan worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hierbij wordt ook aangegeven wat de consequenties zijn voor het openbaar groen en straatmeubilair.
In hoofdstuk 4 wordt de ambitie en visie voor het openbaar groen en straatmeubilair en het beheer hiervan gegeven. Dit wordt in hoofdstuk 5 vertaald naar de wijze van beheer en de financiële consequenties. Na de genummerde hoofdstukken is een verklarende woordenlijst opgenomen. Hierin staan de gebruikte vaktermen nader toegelicht. Ook is achter in het plan de bronvermelding opgenomen en verschillende bijlages opgenomen.

2 Evaluatie beheerplanperiode 2015-2019

Om te weten waar we nu staan is het belangrijk om de vorige beheerplanperiode te evalueren. In dit hoofdstuk wordt hier op ingegaan. Een uitgebreidere evaluatie is in bijlage 1 opgenomen.

De afgelopen jaren hebben wij ons flink ingezet om meer colourfull green aan te leggen. Dit heeft een grote bijdrage geleverd aan de biodiversiteit. Door dit groen natuurlijk en ecologisch te onderhouden is de bijdrage aan de biodiversiteit nog verder vergroot. Daarnaast levert deze manier van werken een bijdrage aan een duurzame en prettige woon-, werk- en recreatieomgeving.
In alle gerenoveerde plantvakken zijn struiken en bomen geplant met bloemen voor insecten en schuilplekken voor kleine dieren. Ook hebben we meerdere natuurvriendelijke oevers met bloemen aangelegd en alle bermen worden ecologisch gemaaid.
We hebben in het verbeteren van de biodiversiteit al veel bereikt, maar het kan nog beter en meer. Nog niet alle plantvakken zijn biodivers ingericht en we kunnen nog meer natuurvriendelijke oevers aanleggen. Daarom blijven we doorgaan met het natuurlijk en ecologisch inrichten en onderhouden van het openbare groen.
Een van de grote veranderingen die we in het onderhoud gedaan hebben is de wijze van maaien. In 2019 zijn we van “alles klepelen, tenzij” naar “alles ecologisch maaien, tenzij”. Dit betekent dat we alle bermen maaien en het maaisel afruimen, tenzij de verkeersveiligheid in het geding komt. Dan wordt de berm vaker en anders gemaaid.
Met bovenstaande manier van werken zijn wij een van de voorlopers binnen de regio en hebben we een voorbeeldfunctie voor andere gemeentes, bedrijven en inwoners.

Vanuit onze ambitie om een natuurvriendelijke en biodiverse gemeente te blijven en een voorbeeld te blijven voor anderen in de regio, hebben we ons aangesloten bij Groene Cirkel Bijenlandschap. In dit netwerk werken we met verschillende partijen samen aan een bloemrijk netwerk voor bijen. En dit is gelukt. Samen met de verschillende partijen hebben we er voor gezorgd dat het aantal bijensoorten in de regio de afgelopen drie jaar met 34% is toegenomen (Bijenlandschap, 2020).

Als gemeente Nieuwkoop hebben wij in 2016 meegedaan met de Entente Florale. Dit is een groencompetitie tussen een aantal gemeenten die zich hiervoor hebben aangemeld. Hierbij hebben wij de titel ‘bronze dorp in het groen’ gewonnen. Daarnaast hebben wij van de jury een ‘Bijzondere waardering Groen en Recreatie/toerisme’ gekregen.

In 2016 en 2017 hebben we langs wandelroutes binnen de bebouwde kom extra banken geplaatst. Deze hebben we geplaatst zodat, met name ouderen, een rustpunt hebben in hun dagelijkse wandeling.

Sinds 2016 is het totaal aantal stuks en m2 groen en straatmeubilair (arealen) toegenomen. Zie hiervoor bijlage 1. Dit is ontstaan door de aanleg van nieuwe woonwijken en door het opnieuw inrichten van de bestaande openbare ruimte. Vanwege areaaluitbreiding is de buitendienst in 2020 met 2 fte voor groenbeheer uitgebreid. Door fte-uitbreiding en herverdeling van taken zijn er meer uren voor het beheer van het openbaar groen en straatmeubilair beschikbaar gekomen binnen het team beheer. Op de verschillende budgetten zijn de afgelopen jaren wat lichte overschrijdingen geweest. Deze zijn allemaal te verklaren door onvoorziene omstandigheden.

3 Kaders en uitgangspunten

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting op de kaders en uitgangspunten die relevant zijn voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en straatmeubilair. Dit zijn zowel landelijke wet- en regelgevingen, regionale en lokale regels. Een uitgebreidere beschrijving is te vinden in bijlage 3.

Vooruitlopend op het strategisch beheerplan openbare ruimte (SBOR) is dit beheerplan afgestemd met ander beleids- en beheerplannen. Dit zijn onder andere de plannen voor wegen, rioleringen, verlichting, water, recreatieve voorzieningen en spelen, maar ook de Omgevingsvisie, het gezondheidsbeleid en het duurzaamheidsprogramma.
Een voorbeeld vanuit waterpartijen is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De aanleg van de oever zelf wordt vanuit waterbeheer betaald. Waarna deze vanuit groenbeheer wordt ingezaaid en onderhouden als bloemrijk gras. Voor recreatieve voorzieningen is de aanwezigheid van banken en fietsenrekken van belang.

Alle beheermaatregelen worden met respect voor de natuur, klimaatadaptief en volgens de Wet Natuurbescherming uitgevoerd. Daarnaast worden duurzame materialen gebruikt. Door dit te doen wordt invulling gegeven aan de uitvoering en implementatie van het Beleidskader Duurzaamheid en de Omgevingsvisie.

Bij de uitvoering van beheermaatregelen wordt een aantal uitgangspunten uit het collegeprogramma gevolgd:

- De openbare ruimte is schoon, heel, veilig en goed toegankelijk voor onze inwoners en bezoekers.
- In nieuwe woonkernen is voldoende ruimte voor de inrichting van een kwalitatief goede openbare ruimte met voldoende groen.
- De kwaliteit van het onderhoud komt overeen met de vastgestelde kwaliteitsniveaus en er is geen achterstallig onderhoud.
- De openbare ruimte is voor mindervaliden goed toegankelijk en looproutes zijn vrij van obstakels.
- Vanaf 2020 volledig klimaatadaptief handelen.
- Het beheer van het openbaar groen levert een bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit.
- Potentiële locaties in de openbare ruimte worden benut voor de realisatie van meer ecologisch openbaar groen.
- Inwoners mogen met de gemeente meedenken en soms meebeslissen over de inrichting en beheer van de openbare ruimte.

4 Ambitie & visie

In dit hoofdstuk wordt de ambitie en visie van de gemeente Nieuwkoop met betrekking tot het openbaar groen en straatmeubilair beschreven.

4.1 Ambitie

De waarde van groen in de buurt is erg groot. Groen zorgt voor inspiratie, plezier en ontspanning. Anderzijds zorgt groen voor het beperken van wateroverlast, hittestress en de hoeveelheid fijnstof in de lucht. En een groenere omgeving stimuleert de biodiversiteit. Al met al is groen gezond voor mens, dier en natuur. Daar komt ook de naam van het beheerplan 'gezond groen' vandaan. Al het (openbaar)groen heeft een positief effect op de gezondheid van mens, dier en natuur.

De openbare ruimte wordt klimaatadaptief ingericht en onderhouden. Dit betekent dat we zo min mogelijk verharding hebben en zo veel mogelijk (openbaar) groen. Bij renovatie van woonwijken en nieuwe ontwikkelingen kijken we kritisch naar de waarde en functie van verhardingen. Is deze er niet, dan komt deze te vervallen en wordt er beplanting aangebracht.
Daarnaast gaan we door met het versterken van de biodiversiteit. We planten een variatie van bomen en planten aan die voor voedsel en schuilplekken voor dieren en insecten zorgen. We blijven ons inzetten om een bijenlandschap te krijgen en te behouden buiten én binnen de bebouwde kom.

4.2 Klimaatadaptatie

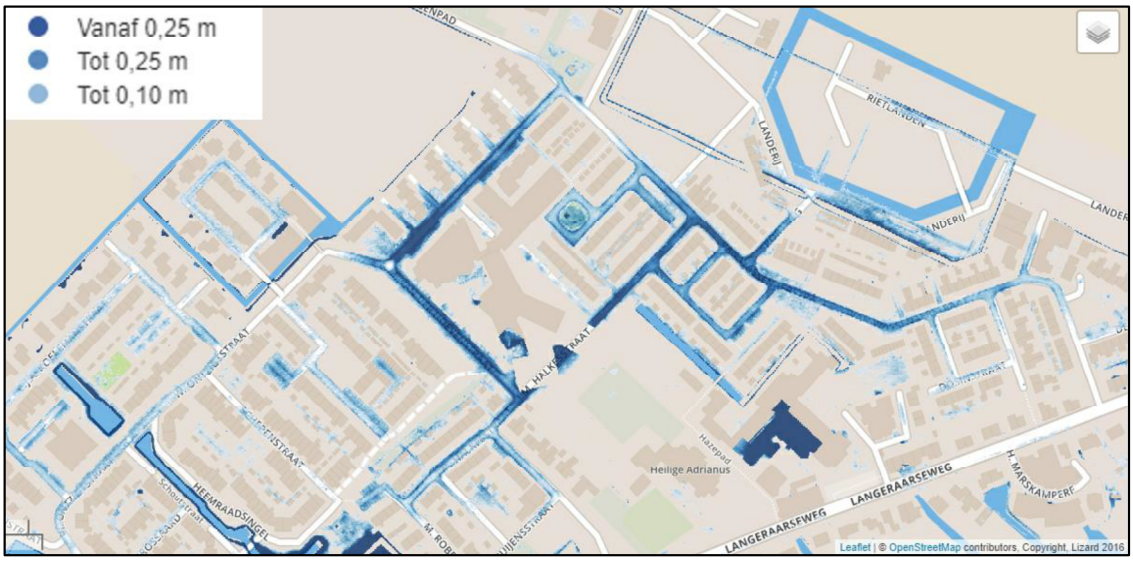
Het klimaat verandert en hierdoor krijgen we steeds vaker te maken met de negatieve gevolgen hiervan: hevige regenbuien, langere periodes met droogte en hogere temperaturen. Wat voor wateroverlast, droogtestress en hittestress zorgt, waardoor de biodiversiteit verder onder druk komt te staan. Het oplossen van deze problemen ziet de gemeente als een gezamenlijke opgave. We kunnen en willen dit probleem niet alleen oplossen. Door samen te werken met inwoners, bedrijven, waterschappen en andere overheden pakken we de problemen aan. Binnen de gemeente zelf werken we samen met de diverse beheerdisciplines van water, riolering, wegen en nieuwbouwontwikkelingen.
Om anderen te stimuleren om zelf maatregelen te nemen in hun eigen tuin of erf organiseren we verschillende activiteiten. Dit doen wij onder de vlag van Stichting Steenbreek. In paragraaf 4.4 Communicatie en participatie wordt hier verder op ingegaan.

Figuur 1 Wateroverlast kern Nieuwkoop in 2018

Wateroverlast

De extreme regenbuien die het KNMI voor 2050 had verwacht, zijn nu al werkelijkheid. In september 2018 hebben wij ervaren en is (vooral) de kern Nieuwkoop door extreme neerslag getroffen. Met als gevolg ondergelopen straten. Voor de komende jaren verwacht het KNMI vaker van deze extreme hoeveelheden neerslag. In Figuur 2 is te zien dat er in de kern Langeraar straten zijn waar het water bij extreme neerslag meer dan 25cm water komt te staan, maar ook straten waar geen overlast is.

Figuur 2 Wateroverlast in Langeraar (Hoogheemraadschap van Rijnland, 2017-2020)

Bij het voorkomen van overlast door te veel water (zoals ondergelopen wegen en huizen), kan groen een grote bijdrage leveren. Daar waar geen verharding ligt kan neerslag in de grond wegzakken. Hiermee kan een deel van de neerslag dat op de verharding valt afgevoerd worden. Wat wateroverlast op de stoep en weg vermindert.
Naast neerslag op te vangen in groenvakken kan het te veel aan neerslag ook (tijdelijk) opgevangen worden in wadi's en watergangen met natuurvriendelijke oevers. Wadi's zijn laagtes in het openbaar groen waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan zakken. Bij nieuwe ontwikkelingen en renovaties wordt gekeken of het aanleggen van een wadi mogelijk is. Gezien de hoge grondwaterstanden binnen de gemeente zal dit niet altijd mogelijk zijn. Wel worden in samenwerking met waterbeheer natuurvriendelijke oevers aangelegd, waardoor we een te veel aan neerslag op kunnen vangen. Door de schuine oever wordt de breedte waarover het water zich verdeeld groter. Hierdoor stijgt het waterpeil in de watergang minder en hoeft het water minder snel afgevoerd te worden. Het voordeel hiervan is dat het water meer tijd heeft om in de grond te zakken.

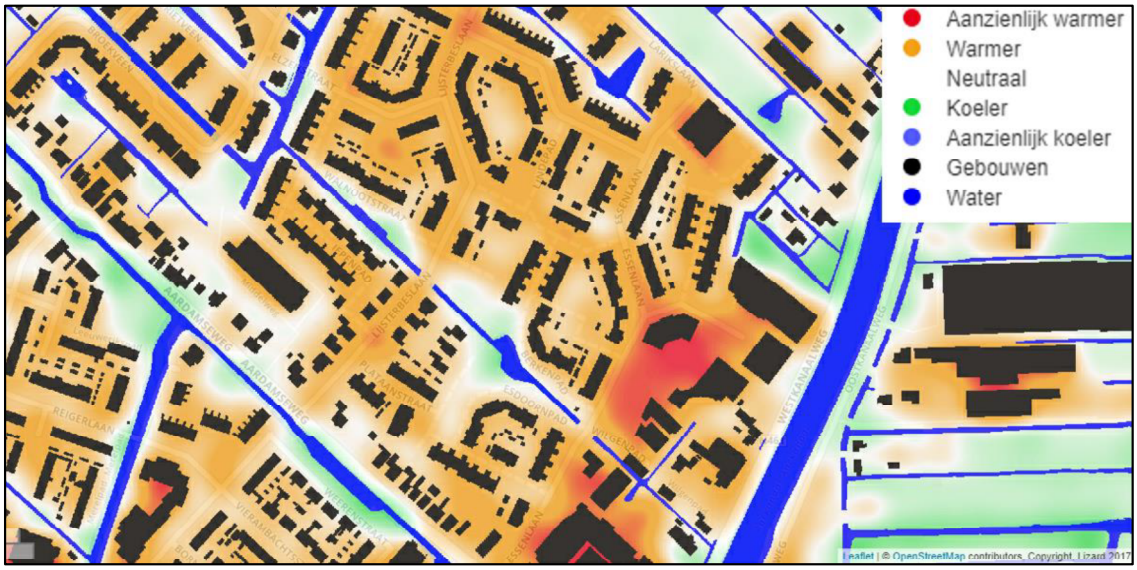
Droogtestress

De periodes waarin helemaal geen neerslag valt worden langer. Doordat met name in de zomer er meer water verdampt dan dat er neerslag valt, ontstaat een tekort aan water in de grond en in de watergangen (KNMI, 2020). Door het watertekort hebben bomen en planten droogtestress. Bomen en planten verliezen hun blad of laten deze opkrullen om zo water te besparen en zichzelf daarmee te beschermen. Een andere manier waarop ze zich tegen de droogte beschermen, is dat ze vroeger bloeien, minder bloemen aanmaken, of zelfs vruchten laten vallen voordat ze rijp zijn (WUR, 2020). Dit heeft vervolgens weer negatieve gevolgen voor verschillende diersoorten, zoals bijen en vogels.

Hittestress

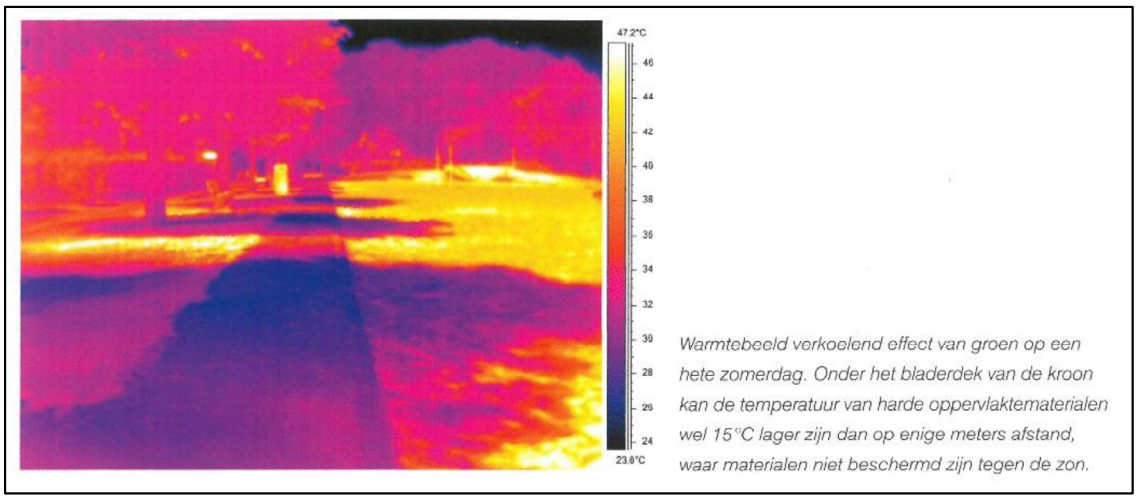
Daarnaast stijgt door de klimaatverandering de temperatuur, worden de winters zachter en de zomers warmer. Hierdoor ontstaat er vaker en hogere hittestress. Hittestress is de sterk verhoogde gevoelstemperatuur, welke onaangenaam is voor mens en dier. Dit heeft een

negatieve invloed op de gezondheid van mensen, de leefbaarheid van buurten, het comfort in woningen en gebouwen en op de arbeidsproductiviteit van werknemers. Dit alles zorgt weer voor economische schade. De aanwezigheid van veel verhard oppervlak verhoogt de temperatuur op deze plek. Beton, steen en asfalt warmen gemakkelijk op door de zon. Hierdoor stijgt de temperatuur van de omgeving en ontstaat hittestress. De aanwezigheid van schaduw, groen en water verlaagt de temperatuur. Op basis van de hoogtekaart, de landgebruikskaart en de aanwezigheid van bomen langs verhardingen (schaduw) zijn hittestresskaarten gemaakt door de waterschappen. In Figuur 3 is de hittestress voor de kern Ter Aar weergegeven. (Hoogheemraadschap van Rijnland, 2017-2020)

Figuur 3 Hittestress in Ter Aar (Hoogheemraadschap van Rijnland, 2017-2020)

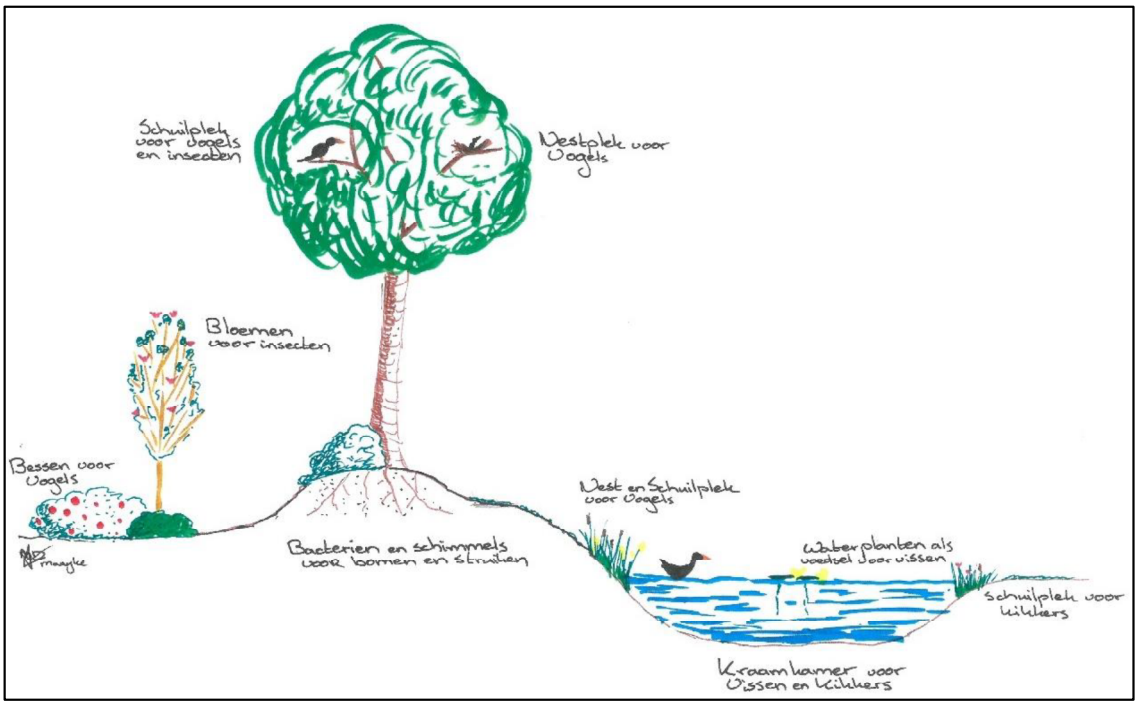
Hittestress kan verminderd worden door bomen, struiken en planten. Als een stuk verharding functioneel is wordt gekeken of beplanting zo geplant worden dat ze schaduw op de verharding geven. Met name bomenlanen langs de weg zorgen voor verkoeling. Het verkoelende effect wordt versterkt doordat de bomen water verdampen, waardoor de temperatuur ook lager blijft. Met name in de namiddag, avond en vroege nacht treedt dit op. In Figuur 4 is door middel van een foto met warmtecamera duidelijk het verkoelende effect van bomen te zien.

Figuur 4 Warmtebeeld verkoelend effect van groen; rondom de bomen is het koeler (Brancheverenigingen VHG, 2018)

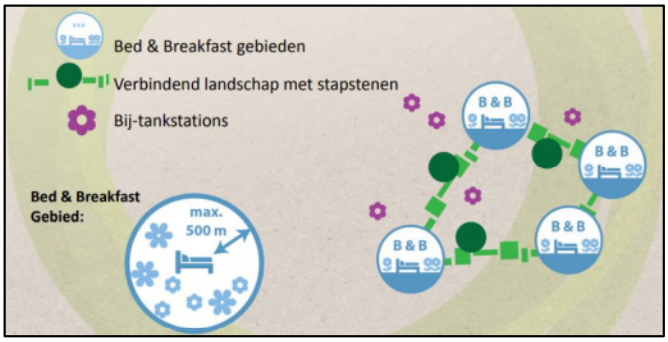
4.3 Biodiversiteit

De mate van verscheidenheid aan levensvormen in een bepaald leefgebied of ecosysteem wordt biodiversiteit genoemd. Het gaat hier om de variatie in planten en dieren, maar ook bacteriën en schimmels. Hoe meer variatie hiervan, hoe meer biodivers en gezonder een ecosysteem is. In Figuur 5 is biodiversiteit schematisch weergegeven. De biodiversiteit is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Dit komt voornamelijk door de toenemende verstedelijking, intensieve landbouw en milieuvervuiling.

Figuur 5 Biodiversiteit

Voor insecten zoals bijen, hommels en vlinders is het belangrijk dat hun ‘bed & breakfast’ niet te ver uit elkaar liggen. De schuilplekken (bed) en voedselplekken (breakfast) mogen niet meer dan 500 meter uit elkaar liggen. De bed & breakfast-plekken moeten onderling ook weer met elkaar verbonden zijn. Zowel binnen de kernen zelf als ook de kernen met elkaar via het landschap (zie Figuur 6). Door bijen te helpen worden ook andere dieren en planten geholpen. De aanplant van bloemrijke beplanting geven na bestuiving door de bijen bessen en zaden, welke voedsel zijn voor onder andere vogels. Deze vogels maken ook gebruik van deze struiken, bomen en bloemrijke grasbermen om te schuilen en een nest te maken.
Uit onderzoek van EIS Kenniscentrum insecten en andere ongewervelden blijkt dat het voorgaande resultaat heeft. Tussen 2015 en 2018 is in de regio het aantal bijensoorten met 34% toegenomen (Bijenlandschap, 2020). We blijven daarom deze werkwijze toepassen. Waaronder het maaien en afruimen van de bermen.

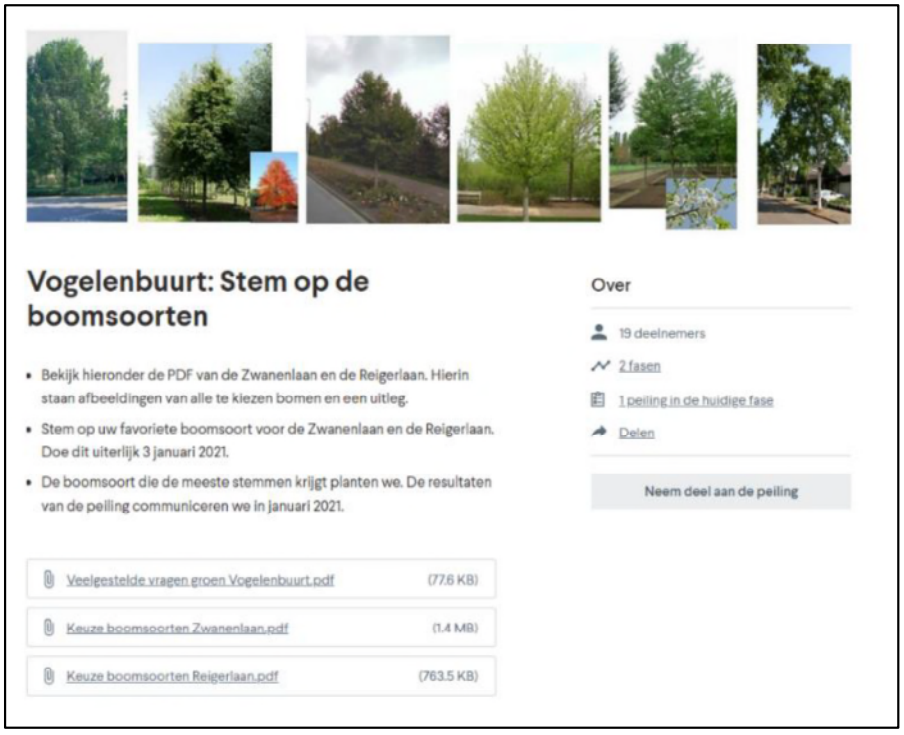
Figuur 6 Bouwstenen bijenlandschap (Groene cirkel Bijenlandschap, 2017)

Bestrijdingsmiddelen hebben een negatieve invloed op de biodiversiteit. Door onkruid met bijvoorbeeld glyfosaat (o.a. Roundup) gaat niet alleen het onkruid dood. Ook het bodemleven en insecten, waaronder bijen, gaan dood. Het middel blijft lang aanwezig in de grond en het oppervlaktewater waardoor ook de negatieve effecten lang aanwezig blijven. Middelen die slecht zijn voor de biodiversiteit willen we dan ook niet op onze eigen grond gebruiken.
Een uitzondering maken we voor de invasieve exoten, zoals reuzen berenklauw en de Japanse duizendknoop. Om bij deze soorten te voorkomen dat ze uitbreiden, bestrijden we deze planten ook met bestrijdingsmiddelen. Deze middelen gebruiken we alleen als het afmaaien en branden met heet water onvoldoende effect heeft.

4.4 Communicatie en participatie

De mate van participatie en communicatie met bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden verschilt per onderhoudswerk. Bij grote renovaties zoals een speelplaats, hele straat, buurt of wijk informeren wij de direct aanwonenden met een bewonersbrief en nodigen we ze uit voor een inloopavond, een digitale bijeenkomst of via de website Denk mee om het voorgestelde ontwerp te bekijken. Dit zijn veelal projecten die gecombineerd zijn met riolering, wegen en verkeer. In de meeste gevallen doen wij vanuit de gemeente een voorstel voor type beplanting en de belanghebbende kunnen hier een reactie op geven. Daarnaast is het soms mogelijk dat inwoners voor een bepaald type beplanting, met name bomen, kunnen kiezen uit (meestal) drie soorten. De soort met de meeste stemmen wordt dan aangeplant. Bij renovatie van een of enkele plantvakken op één plek informeren wij de direct aanwonende niet altijd. De impact en overlast zijn beperkt.
Door de corona-maatregelen vanuit de rijksoverheid was het vanaf maart 2020 niet meer mogelijk om fysieke bewonersbijeenkomsten te houden. Om bewoners toch goed mee te laten denken en beslissen over projecten, is de gemeente gaan werken met de website Denk Mee (denkmee.nieuwkoop.nl). Zo was het in december 2020 mogelijk om te stemmen welke boomsoort er in de Zwanenlaan en Reigerlaan aangeplant moest worden.

De afgelopen jaren hebben we verschillende participatieprojecten in het groen gedaan. Dit blijven wij doen. Op het moment dat iemand een idee heeft bekijken we vanuit beheer of dit mogelijk is. Het kan hierbij om tijdelijke, eenmalige of langer durende projecten zijn.

Figuur 7 Bomenverkiezing Vogelenbuurt in Ter Aar (Gemeente Nieuwkoop, 2020)

Met ingang van 1 januari 2020 is de gemeente Nieuwkoop lid van Stichting Steenbreek. Het doel van deze stichting is het vergroenen van de leefomgeving, in de openbare ruimte en op privéterreinen, zoals tuinen. Ze bieden ondersteuning aan gemeentes bij het organiseren van acties om dit doel te bereiken. Dit betekent dat wij als gemeente de leiding hebben in het organiseren van een activiteit. De komende jaren gaan wij samen met rioolbeheer verschillende activiteiten organiseren om de gemeente Nieuwkoop groener te maken. We gaan door met de acties die we al georganiseerd hebben. Dit zijn onder andere 'steen eruit, plant erin' en subsidie op een regenton geven.

4.5 Nieuwe ontwikkelingen

De komende jaren is een aantal nieuwe ontwikkelingen zichtbaar die invloed hebben op het beheer van het groen en straatmeubilair. De grootste en belangrijkste ontwikkeling is die van klimaatadaptatie. In paragraaf 4.2 is dit uitvoerig besproken. Daarnaast zijn er nog ontwikkelingen op het gebied van nieuwbouw. Hieronder worden deze toegelicht.

Nieuwbouwlocaties

De komende jaren worden verschillende woningbouwprojecten opgeleverd waarbij de openbare ruimte aan de gemeente wordt overgedragen. Dit zijn zowel bouwontwikkelingen van de gemeente zelf en van particuliere ontwikkelaars. Hierdoor neemt het areaal te onderhouden groen en straatmeubilair toe.
Voor de komende beheerplanperiode staan onder andere de volgende werken op de planning om overgedragen te worden naar beheer:

- Noordereinde in Noordeinde;
- Damstaete in Langeraar;
- Landlustpad in Langeraar;
- DrieKoppenland in Noorden;
- Verwondering in Nieuwveen;
- Teylerspark in Nieuwveen;
- Papeneiland in de Langeraarse Plassen.

Het ten opzichte van de vorige planperiode toegenomen areaal vraagt extra inzet van arbeid en middelen voor het uitvoeren van het onderhoud. De kosten zijn in dit beleids- en beheerplan verwerkt en worden in de paragraven 6.4 en 6.5 nader toegelicht.

Figuur 9 Papeneiland in Langeraar, in aanbouw

Figuur 8 Figuur 25 Woonwijk in aanbouw
(Vivero, Langeraar)

Corona

Door de corona-pandemie is voor iedereen het dagelijks leven veranderd. Tijdens een lockdown moeten mensen zo veel mogelijk thuis werken. Om een werkdag thuis goed door te komen lopen mensen vaker een ommetje. Daarnaast trekken mensen door de corona-maatregelen in het weekend steeds vaker de natuur in.
Hierdoor is het denkbaar dat mensen andere wensen hebben aan de inrichting van de openbare ruimte. Bijvoorbeeld meer behoefte aan openbaar groen in de straat en wandelpark(jes) in de buurt. Maar ook aan de kwaliteit van de fietsroutes die ze rijden. Als mensen minder vaak naar kantoor fietsen, willen ze misschien ook wel dat de fietstocht meer ontspannen is. Liever door een groen gebied dan langs een doorgaande weg (Binnenlands Bestuur, 2020).
De verwachting is dat ook na de corona-pandemie er een grote behoefte blijft voor een prettige, gezonde en groene leefomgeving. Als gemeente willen we hier op inspelen om in die behoefte te voldoen. Dit doen we door samen te werken met de collega's die over spelen, sporten en welzijn gaan.

5 Zonering

De gemeente Nieuwkoop ligt midden in het Groene Hart. Het heeft dan ook alle kenmerken die hier bij horen: een veengebied met een omvangrijk buitengebied en veel water. Van het totaal oppervlak van de gemeente is 20% water. Dit komt door de vele watergangen, maar vooral ook door de Nieuwkoopse en Langeraarse Plassen.
Wij willen het Groene Hart-karakter de kernen in halen: een groene leefomgeving met water is kenmerkend voor het Groene Hart. Dit willen wij ook in de dorpskernen zichtbaar maken. Bijvoorbeeld met natuurvriendelijke oevers. Door de aanwezigheid van water naast groen is de (potentiële) natuurwaarde (biodiversiteit) ook hoog. Daarnaast willen we een type beplanting hebben die aantrekkelijk is om naar te kijken. Dit betekent dat de beplanting kleurrijke bloemen en bessen heeft. Ook de afwisseling van wintergroen en niet-wintergroen en struiken en bomen is daarin belangrijk.
Daarnaast is een zonering van *wonen, werken, accent en landschap* voor het openbaar groen gemaakt. Voor elke kern is in 4 een kaart toegevoegd met hierop de zones. In de volgende sub-paragrafen wordt nader ingegaan op de uitstraling van deze zones.

5.1 Wonen

Onder de zone wonen vallen alle woonwijken binnen de bebouwde kom. Het openbare groen heeft hier een degelijke en kleurrijke uitstraling. Waarbij elke woonkern en wijk zijn eigen karakter heeft. Door verschillende soorten beplanting in verschillende samenstelling per wijk, straat of dorp te kiezen ontstaat variatie in beeld en uitstraling.
Bij de keuze van de beplanting is niet alleen uitstraling belangrijk, maar ook de ecologische waarde. Mooie sierlijke en kleurrijke beplanting is goed te combineren met voedsel voor bijvoorbeeld insecten.
Voor de banken en afvalbakken is gekozen voor typen die duurzaam, functioneel en onderhoudsarm zijn. Hier is wel gekozen om in alle woonkernen dezelfde soort bank en afvalbak te plaatsen. Deze typen worden ook geplaatst in de zones werken en landschap.
Het is belangrijk dat de randen van de bebouwing landschappelijk worden ingepast. Dit betekent dat er aan de buitenranden bomen en struiken worden geplant, die het zicht op de gebouwen maskeert.

Figuur 10 Bloemrijke boomspiegel

5.2 Accent

De accent-gebieden bestaan uit belangrijke locaties die mogen opvallen. Dit zijn de entrees van dorpen, de (winkel)centra van de dorpskernen, oude karakteristieke lintbebouwing, begraafplaatsen en belangrijke openbare gebouwen. Dit laten opvallen doen we door op deze plekken te kiezen voor kleurrijke en aantrekkelijke beplanting, die afwijkt van de woonwijken. Een voorbeeld hiervan is het toepassen van vaste planten. Ook het straatmeubilair mag hier afwijken van de standaard gebruikte typen. Een bank met hout of als kunstobject kan hier goed geplaatst worden.

Figuur 11 Designbank van beton en hout (Kennedyplein in Nieuwkoop)

Figuur 12 Begraafplaats Nieuwkoop

5.3 Werken

De bedrijfs- en industrieterreinen vallen onder de zone werken. De beplanting heeft naast haar sierwaarde ook een verkeersgeleidende en ecologische functie. Daarnaast kan de beplanting een bijdrage leveren aan het verminderen van de hittestress op de bedrijfs- en industrieterreinen. Uit de hittestresstest blijkt namelijk dat deze terreinen het meest opwarmen op warme dagen.
Het is belangrijk dat de randen van de industrieterreinen landschappelijk worden ingepast. Dit betekent dat er aan de buitenranden bomen en struiken worden geplant, die het zicht op de gebouwen maskeert.
Doordat in deze zone relatief veel (vracht)verkeer rijdt is er gekozen voor beplanting die tegen een stootje kan. De aangeplante soorten zijn sterk en degelijk.
Het aantal banken en afvalbakken in deze zone is beperkt. Eventuele afvalbakken en banken zijn veelal te vinden aan de randen van deze zone, grenzend aan de zones wonen of landschap. De toegepaste typen banken en afvalbakken zijn daarom hetzelfde als in de zone wonen en landschap.

Figuur 13 Mogelijkheden om het groenvak uit te breiden op industrieterrein (Bovenland, Ter Aar)

Figuur 14 Landschappelijke inpassing industrieterrein (Schoterhoek I, Nieuwveen)

5.4 Landschap

Binnen de zone landschap valt alle wegbeplanting buiten de bebouwde kom, de parken binnen de bebouwde kom, de buitenranden van de woonkernen en de grotere watergangen in de kernen. De parken zijn er per kern in verschillende vormen. Van een groot park als Park Buytewech of Argonnepark, een langgerekt park als de Elleboogvaart tot kleine buurtparkjes.

Door ook gebieden binnen de bebouwde kom als landschap aan te wijzen wordt de uitstraling van het Groene Hart de kernen ingehaald. Daarnaast wordt een ecologische verbinding tussen de bebouwde en onbebouwde omgeving gemaakt.

Figuur 15 Boomstam als zitbank

De beplanting is zo veel mogelijk inheems en heeft een hoge ecologische waarde. De manier van het onderhoud is hierop aangepast. Daar waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers met bloemrijk gras aangelegd. Het uitgangspunt bij het onderhoud van de bermen is dat ze allemaal ecologisch beheerd worden tenzij. De tenzij zijn de locaties waar dit vanuit verkeersveiligheid niet kan, omdat het gras dan te hoog komt te staan. Dit is met name bij kruisingen.

De banken en afvalbakken zijn van dezelfde typen als in de zone werken en wonen. Daarnaast worden in deze zone stammen van eigen bomen neergelegd als bankje.

Deze zones hebben ook als doel de bebouwing van industrieterreinen en kernen landschappelijk in te passen door middel van bomen en struiken. Ook het in stand houden van bestaande beplanting in het landschap en waar mogelijk uitbreiden hiervan is een speerpunt voor deze zone.

Figuur 16 Natuurvriendelijke oever, het Groene Hartkarakter binnen de bebouwde kom

6 Beheermethodiek & financiën

In dit hoofdstuk worden de toegepaste methodes voor het onderhoud van het openbaar groen en straatmeubilair beschreven. Daarnaast worden de financiële consequenties hiervan beschreven.

6.1 Kwaliteit

Iedereen beoordeelt de kwaliteit van de openbare ruimte anders. Veelal zijn dit subjectieve waardeoordelen. Wat de een als netjes ervaart kan de ander als rommelig ervaren. Deze subjectieve waardeoordelen maakt de communicatie tussen verschillende mensen over het openbaar groen lastig. Een bewoner kan bijvoorbeeld de kwaliteit anders beoordelen dan een beheerder, wethouder of gemeenteraadslid. Om de kwaliteit objectief te kunnen beoordelen is in dit beheerplan gekozen om gebruik te maken van de algemeen aanvaarde *Kwaliteitscatalogus openbare ruimte* (CROW, 2018). In de catalogus worden vijf verschillende kwaliteitsniveaus onderscheiden, aflopend van A+, A, B, C naar D. De gemeente Nieuwkoop kiest er voor om het groen en straatmeubilair op kwaliteitsniveau B (basis) te onderhouden. Dit komt er op neer dat het groen en straatmeubilair moet voldoen aan hun functie. Voorbeelden hiervan zijn een bank waar je veilig en goed kan zitten, een trapveldje waar je op kan voetballen en een plantvak dat de straat vergroent en er mooi uit laat zien.
Elk onderhoudsniveau heeft een onder- en bovengrens, een bepaalde bandbreedte. Binnen die breedte kan bijvoorbeeld de hoeveelheid onkruid meer aan de onder- of bovenkant van deze breedte zitten. Wij streven ernaar om niet op de rand van B naar C te gaan zitten. Kwaliteit C geeft namelijk een onrustig straatbeeld en enige vorm van hinder voor de gebruiker.
Laten we het onderhoud naar C zakken, dan kost het meer tijd en geld om het weer naar B te krijgen.
In hoofdstuk 5 Zoneringen is de uitstraling per zone beschreven. Dit is wat anders dan de kwaliteit van deze zones. De kwaliteit van een bank in zone Accent is hetzelfde als die in Wonen, maar in Accent is het een designbank en in Wonen onze standaard bank.
Ook biodiversiteit en kwaliteit zijn twee verschillende dingen. Een berm kan onderhouden door maaien en afruimen of door het klepelen van het gras. De eerste is een ecologische berm en de andere een klepelberm. Beiden type berm kunnen onderhouden worden op kwaliteit B. Het is vergelijkbaar met een struik, een zelfde struik kan onderhouden worden als haag maar ook als sierplantsoen. De haag wordt twee keer per jaar gesnoeid en het sierplantsoen om de drie jaar, maar beiden behouden de kwaliteit B.

Daarnaast moet de gemeente voldoen aan haar algemene zorgplicht in de Omgevingswet. Dit houdt in dat zowel overheden, bedrijven als burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Voor dit groenbeheerplan betekent dit dat het groen en straatmeubilair veilig moeten zijn.

6.2 Dagelijks onderhoud

Het dagelijks onderhoud bestaat uit jaarlijks of meerdere keren per jaar terugkerende activiteiten, die planmatig worden uitgevoerd. Zo wordt sierplantsoen om de drie jaar gesnoeid en bosplantsoen om de vijf jaar.
Voor het in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit van de bermen is het belangrijk dat de ingezette planning en wijze van maaien wordt voortgezet. In de loop van de jaren worden de ecologisch beheerde bermen steeds kruidenrijker, waardoor insecten steeds meer voedsel

kunnen vinden. De ingezette manier van maaien blijven we dan ook doorzetten. Alle bermen worden ‘ecologisch gemaaid, tenzij’. Ze worden gemaaid en afgeruimd, tenzij de verkeersveiligheid in het geding komt. Daarom maaien we uitzichthoeken bij kruisingen extra en soms een extra rand langs de weg.

De bomen worden planmatig op veiligheid gecontroleerd. Dit wordt door ons bewust uitbesteed aan een onafhankelijk bureau. Elk jaar wordt bij een derde deel van de gemeentelijke bomen een boomveiligheidscontrole (BVC) uitgevoerd. Waardoor elke boom minimaal eens in de drie jaar gecontroleerd is. Op basis van de uitkomsten van de BVC worden de uit te voeren werkzaamheden ingepland. Dit kan het snoeien van een boom, maar ook het kappen van een boom zijn. Door de BVC uit te voeren en de werkzaamheden hieruit uit te voeren voldoen wij aan onze wettelijke zorgplicht.
Wij zijn zuinig op ons bomenbestand, daarom gaan wij pas over tot kap of sterk snoeien als de boom een gevaar vormt. Overlast door bladeren, vruchten en schaduw zijn geen reden om te kappen of te snoeien. Bij de vervanging en nieuwe aanplant van bomen kijken we naar de ondergrondse en bovengrondse beschikbare ruimte. Op basis daarvan wordt bepaald welk type grootte boom er aangeplant wordt.
Om de ecologie te vergroten worden daar waar mogelijk de knotwilgen om en om geknot. Hierdoor staan er in een laan altijd bomen met takken die kunnen bloeien. Op een aantal plekken is het om en om knotten vanuit verkeersveiligheid niet mogelijk. Op deze locaties worden de wilgen elk jaar geknot.

Figuur 17 Monumentale wilgen knotten

6.3 Groot onderhoud

Op enig moment zijn straatmeubilair en groen aan het einde van hun levensduur en worden dan gerenoveerd. Wat betekent dat het staatmeubilair in zijn geheel vervangen wordt. Bij plantvakken worden dan de struiken en vaste planten in zijn geheel vervangen. Voor bomen is het uitgangspunt bij renovatie dat we deze behouden. Mocht de conditie en toekomstverwachting van de boom zeer slecht zijn, dan wordt deze vervangen.
Elk jaar wordt een deel van het totale areaal gerenoveerd. Welke groenvakken dit zijn, wordt bepaald aan de hand van de snoeiplanning. Het uitgangspunt is dat we alleen renoveren in de wijken die dat jaar gesnoeid moeten worden. Het voordeel hiervan is dat de nieuwe beplanting gelijk opgroeit met de gesnoeide beplanting. Waarna het nieuwe plantvak met de snoeicyclus mee kan.

De renovatie van straatmeubilair wordt niet wijkgericht uitgevoerd. Er wordt per element gekeken of het aan vervanging toe is.

Daarnaast wordt het groen en staatmeubilair gerenoveerd bij grootschalige renovatieprojecten van riolering, wegen en/of speelplaatsen. Bij deze projecten kijken we vanuit alle disciplines of de inrichting van spelen, wegen, parkeren en groen nog functioneel is en voldoet aan onze doelstellingen voor klimaatadaptatie. We kijken met name kritisch naar de waarde en de functie van verharding. Is deze er niet, dan wordt verharding omgevormd naar beplanting. Met name op de speelplaatsen is het belangrijk dat er voldoende groen met schaduw aanwezig is.

Voor het nieuw aan te planten groen wordt rekening gehouden met de klimaatverandering: droge zomers en hogere temperaturen. We willen planten namelijk zo min mogelijk water geven, dus moeten we soorten aanplanten die bestand zijn tegen droogte. De eerste twee jaar na aanplant hebben met name de bomen nog af en toe water nodig. De wortels groeien dan nog niet ver en diep genoeg om water te vinden.

Figuur 18 Speelplaats met weinig groen voor renovatie

Figuur 19 Zelfde speelplaats met meer groen na renovatie

6.4 Huidig budget

Vanaf 2016 tot en met 2019 is het areaal van het te beheren openbaar groen en straatmeubilair toegenomen. De toename is ontstaan door de aanleg van nieuwe woonwijken en door het opnieuw inrichten van de bestaande openbare ruimte. In onderstaande tabel zijn de netto veranderingen in arealen weergegeven. Een uitgebreider overzicht van de mutaties is te vinden in

		2016	2020	Verschil
Bomen	st	11.523	11.765	242
Bos	m2	201.823	214.933	13.110
Houtige gewassen	m2	139.164	146.962	7.798
Kruidachtige gewassen	m2	1.194	1.581	387
Gazons	m2	290.129	332.118	41.989
Grasbermen	m2	669.004	930.108	261.104
Bloemrijke bermen	m2	0	6.839	6.839
Grasvoetbalveld	m2	25.595	26.670	1.075
Afrasteringen	m1	6.031	6.709	678
Zitbanken	st	284	273	-11
Picknicksets	st	41	52	11
Bloembakken	st	69	152	83
Afvalbakken	st	237	338	101

Figuur 20 Netto areaaluitbreiding

Op basis van de areaaluitbreidingen wordt elk jaar de begroting aangepast. De financiële middelen die beschikbaar zijn voor 2021 is in onderstaande tabel weergegeven.

Product-groep	Grootboek-nummer	Categorie	Omschrijving	Begroot
1101			**Wegen en verhardingen**	
	4110102		Beheer bermen	
		438058	Overige diensten	€ 187.688
1104			**Straatmeubilair**	
	4110402		Regulier onderhoud meubilair	
		438029	Overig onderhoud	€ 86.836
1601			**Groen en recreatie**	
	4160102		Onderhoud openbaar groen	
		438029	Overig onderhoud	€ 513.310
		438066	Overige goederen	€ 15.232
	4160104		Onderhoud installaties en machines	
		438028	Onderhoud installaties	€ 31.453
		438063	Investeringen < 25.000	€ 15.037
Totaal				€ 849.556

Figuur 21 Begroot budget 2021

6.5 Benodigd budget

Het benodigde budget voor de komende jaren is doorgerekend. Dit is gedaan op basis van de arealen (hoeveelheden) per beheergroep en de financiële resultaten van de afgelopen jaren. Een uitgebreide financiële evaluatie van de budgetten is in bijlage 1 opgenomen.
Voor de begroting van 2021 zijn de areaaluitbreidingen al doorgerekend en bijgeraamd. Voor alle budgetten van Onderhoud openbaar groen en Straatmeubilair blijven de bedragen gelijk aan de begrootte bedragen voor 2021. Door wijkgericht te werken verwachten we namelijk dat de ambities voor klimaatadaptatie en biodiversiteit uitgevoerd kunnen worden.
De afgelopen jaren waren er overschrijdingen op het budget Beheer bermen. Deze blijken structureel te zijn. Daarom is bovenop het begrootte budget van 2021 structureel €50.000 nodig. Het overgrote deel van de structurele kosten ontstaan doordat de kosten voor het afvoeren en storten van het bermmaaisel is toegenomen, doordat we op meer plekken ecologisch maaien. Daarnaast zijn de herstelkosten van de bermen gestegen. De winters zijn steeds zachter en natter, waardoor bermen natter zijn. In combinatie met de relatief smalle wegen, landbouwverkeer en hogere verkeersintensiteit worden er meer schades gereden.
Bij het niet beschikbaar stellen van de €50.000 moet er gestopt worden met het maaien en afruimen van de bermen. Dit zorgt voor een verarming van de biodiversiteit. In de bermen groeien minder bloemen, waardoor er minder voedsel en schuilplekken zijn voor bijen en andere insecten. Gezien de beleidskeuzes voor biodiversiteit en bijenlandschap is dit niet wenselijk.

Product-groep	Grootboek-nummer	Categorie	Omschrijving	Benodigd budget
1101			**Wegen en verhardingen**	
	4110102		Beheer bermen	
		438058	Overige diensten	€ 237.688
1104			**Straatmeubilair**	
	4110402		Regulier onderhoud meubilair	
		438029	Overig onderhoud	€ 86.836
1601			**Groen en recreatie**	
	4160102		Onderhoud openbaar groen	
		438029	Overig onderhoud	€ 513.310
		438066	Overige goederen	€ 15.232
	4160104		Onderhoud installaties en machines	
		438028	Onderhoud installaties	€ 31.453
		438063	Investeringen < 25.000	€ 15.037
Totaal				€ 899.556

Figuur 22 Nieuw budget 2021 en verder

Verklarende Woordenlijst

Areaal	Totaal aantal stuks en m^2 groen en straatmeubilair.
Beheergroep	Verzameling van één type groen, die op dezelfde manier wordt onderhouden.
Berm	Strook grond langs wegen.
Bomenbeleid	Visie op bomen, de visie wordt gevormd door bomenstructuur, richtlijnen voor inrichting en beschrijving van beheer en onderhoud.
Bomenstructuur	Door de wijze van toepassing van boomsoorten en plantlocatie is in de gemeente een structuur herkenbaar die bijdraagt aan bijvoorbeeld de herkenbaarheid en stedenbouwkundige structuur van een gemeente.
Boom	Gewas met (één) houtige stam die zich pas op enige hoogte boven de grond vertakt.
Boomspiegel	Bovengrondse ruimte voor een boom, bestaat uit open grond of beplanting.
Bosplantsoen	Beplanting van struiken, meestal inheemse.
BVC	Boomveiligheidcontrole. Onderdeel van de zorgplicht, waarbij een boom regelmatig op uitwendige zichtbare gebreken wordt gecontroleerd.
CROW	Stichting Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegen-bouw en de Verkeerstechniek.
Dagelijks onderhoud	Activiteiten die nodig zijn om het groen op het gewenste onderhoudsniveau in stand te houden. Dit zijn jaarlijks of meerdere keren per jaar terugkerende activiteiten.
Duurzaam beheer	In dit plan heeft duurzaam betrekking op de levenscyclus van het openbaar groen. Bij duurzaam beheer worden onderhoudsmaatregelen toegepast die de natuurlijke levenscyclus mogelijk maken.
Duurzame boomsoort	Een boomsoort waarvan de levenscyclus lang is, meer dan 30 jaar.
Groenstructuur	De groenelementen in de openbare ruimte dragen door soortkeuze en toepassing bij aan bijvoorbeeld de herkenbaarheid en stedenbouwkundige structuur van een gemeente.
Hittestress	een sterk verhoogde gevoelstemperatuur optreedt, die onaangenaam en zelfs schadelijk kan zijn voor mens en dier.
Houtige gewassen	Meerjarige planten die in de winter bovengronds niet afsterven, zoals struiken.
Inheemse beplanting	In Nederland voorkomende soorten beplanting.
Instandhouding	Geheel van onderhoudsmaatregelen om de groenelementen in de openbare ruimte voor een zo lang mogelijke periode functioneel in stand te houden.
Kandelaberen	Rigoureuze wijze van snoeien van bomen waarbij meer dan 80% van het totaal volume van de kroon wordt weggehaald.
Kroonontwikkeling	Uit de kroon worden takken verwijderd die in een later stadium de vorm en groei van de boom kunnen belemmeren.
Kruidachtige gewassen	Eén of meerjarige planten die in de winter bovengronds afsterven, zoals vaste planten en perkgoed (eenjarigen).
Levenscyclus	Maximale levensduur van een groentype of type straatmeubilair
Lintbebouwing	Aaneengesloten bebouwing van één enkele rij huizen aan weerszijden langs hoofdwegen of kanalen.
Maaischade	Schade aan boomstam doordat grasmaaier tegen stam aanrijdt.
Natuurvriendelijke oever	Oevers die ten behoeve van de ecologie en (natte) natuurwaarden zijn ingericht met een ondiepe 'natte' zone die oever- en watervegetatie de kans bieden zich te ontwikkelen.
Onderhoud	Benodigde maatregelen voor een beeld op basisniveau en veiligheidstechnische staat conform zorgplicht.
Opkroonhoogte	Een takvrije stam die een doorrijhoogte garandeert met daarboven een blijvende kroon.
Opschot	Jonge takken, die een boom meestal vormt op de stam nadat een boom te sterk is gesnoeid, door slechte groeiomstandigheden of plotselinge blootstelling aan licht.
Plantvak	Een afgeschermde locatie met beplanting.
Renovatie	Het (gedeeltelijk) vernieuwen van beplanting en straatmeubilair.
Straatmeubilair	Meubilair dat in de openbare ruimte staat, waaronder banken en afvalbakken.
Trapveld(je)	Grasveld bedoeld om te spelen, veelal met een voetbaldoel(tje).
VAT kosten	Kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht.
Vergroenen	Het vervangen van verharding voor beplanting.
Vervangingsbudget	Budget om groentype aan het einde van de levenscyclus te kunnen vervangen.
Wadi	Een laagte waarin regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren.
Wasdom	Natuurlijke vorm van beplanting, de vorm die beplanting krijgt als minimale onderhoudsmaatregelen plaatsvinden.
Wisselbeplanting	Beplanting welke één of meerdere malen per jaar wordt gewisseld en bestaat uit één- of tweejarige kruidachtige en bol- of knolgewassen.
Zorgplicht	De eigenaar van een boom is verantwoordelijk voor het beheer van de boom. Een boom moet regelmatig in het kader van veiligheid worden gecontroleerd. De controles moeten worden vastgelegd en maatregelen moeten indien nodig binnen de aangegeven tijd worden verholpen.

Bronvermelding

Bijenlandschap. (2020). *Doe mee met Bijenlandschap in Zuid-Holland: succes voor wilde bijen!* Opgeroepen op 2020, van Bijenlandschap: https://www.bijenlandschap.nl/Nieuws/doe-mee-bijenlandschap-in-zuid-holland-succes-voor-wilde-bijen/

Binnenlands Bestuur. (2020, december 18). *Maakt corona gemeenten eerder groen?* Opgeroepen op december 2020, van Binnenlands Bestuur: https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/maakt-corona-gemeenten-eerder-groen.15467316.lynkx?tid=TIDP514296X02B2C0D741A44342AD55CBAA153AAECAYI5&utm_campaign=BB_NB_Dagelijks&utm_medium=email&utm_source=SMG&utm_content=1210_18-12-2020

Branchevereniging VHG. (2018). *'De levende Tuin'een begrip en een beweging.* Branchevereniging VHG. Opgehaald van https://www.vhg.org/flippingbook/de-levende-tuin/6/

CROW. (2018). *Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018, Standaardkwaliteitsniveaus voor onderhoud.* Ede: CROW.

Gemeente Nieuwkoop. (2018). *Collegeprogramma 2018-2020: Verbinden, vertrouwen, vooruitgang.* Nieuwveen: Gemeente Nieuwkoop.

Gemeente Nieuwkoop. (2020). *Beleidskader Duurzaamheid Gemeente Nieuwkoop.* Gemeente Nieuwkoop.

Gemeente Nieuwkoop. (2020, december). *Denk mee met de gemeente Nieuwkoop*. Opgeroepen op 2020, van https://denkmee.nieuwkoop.nl/nl-NL/

Gemeente Nieuwkoop. (2021). *Wat drijft ons? Omgevingsvisie gemeente Nieuwkoop (concept).* Nieuwveen: Gemeente Nieuwkoop.

Groene cirkel Bijenlandschap. (2017). Samen werken aan het Bijenlandschap. Den Haag: Groen Cirkels.

Hoogheemraadschap van Rijnland. (2017-2020). *diverse klimaatkaarten*. Opgeroepen op maart 2020, van Rijnland Klimaatatlas: https://rijnland.klimaatatlas.net/

KNMI. (2020). *Klimaatverandering*. Opgeroepen op 2020, van KNMI: https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/dossier/klimaatverandering

Ministerie van Economische Zaken. (2014). *Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid*. Opgeroepen op juli 2014, van www.symbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase

Pianoo. (2019). Opgehaald van Pianoo, expertisecentrum aanbesteden: https://www.pianoo.nl/

Provincie Zuid-Holland. (2015). *Nieuwkoopse Plassen en De Haeck; Beheerplan Natura 2000-gebied; Periode 2015-2021; Bijlagen voorbereidend onderzoek beheerplan.* Den Haag: Provincie Zuid-Holland.

Provincie Zuid-Holland;. (2015). *Nieuwkoopse Plassen en De Haeck; Beheerplan Natura 2000-gebied; Periode 2015-2021.* Den Haag: Provincie Zuid-Holland.

Rijksoverheid. (2019). *Aanbestedingsregels*. Opgehaald van Rijksoverheid: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanbesteden/aanbestedingsregels

Rijnstreekberaad. (2010). *Landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek Visie.* Alphen a/d Rijn: Rijnstreekberaad.

Rijnstreekberaad. (2010). *LOP Rijn- en Veenstreek Uitvoeringsprogramma.* Alphen a/d Rijn: Rijnstreekberaad.

WUR. (2020). *Aanhoudende droogte, hoe erg is dat?* Opgehaald van https://www.wur.nl/nl/artikel/aanhoudende-droogte.htm

Bijlage 1

Evaluatie beheerplanperiode 2015-2020

Uitgevoerde werkzaamheden

De afgelopen jaren hebben wij ons flink ingezet om meer colourfull green aan te leggen. Dit hebben wij gedaan door bij renovatie van plantvakken te kiezen voor planten met kleurrijke bloemen en we hebben voorjaarsbollen in gazons geplant. Beide maatregelen hebben een grote bijdrage geleverd aan de biodiversiteit. De nieuwe beplanting zorgt voor extra voedsel (nectar), schuilplekken en nestplekken voor verschillende dieren. Doordat elk jaar slechts een deel wordt gerenoveerd zijn nog niet alle plantvakken binnen de gemeente kleurrijk ingericht.

Figuur 23 Zomerbollen in gazon

Bij het vaststellen van het vorige beheerplan is ook vastgesteld dat de beeldkwaliteit in de woonwijken en centra van A naar B zou gaan. In 2016 en 2017 heeft dit voor meer meldingen over het onderhoud van het groen geresulteerd. De inwoners waren immers een hogere kwaliteit gewend dan wat er nu wordt geleverd. Door bij de afhandeling van de melding duidelijk te communiceren en aan te geven wat de B-kwaliteit inhoudt hebben we het aantal meldingen weer op het normale niveau gekregen.

Op 1 juni 2018 hebben wij de Visie Groene Cirkel Bijenlandschap ondertekend. In dit netwerk werken wij met veel verschillende partijen aan een bloemrijk netwerk dat (wilde) bijen voldoende voedsel en nestgelegenheid biedt en het landschap aantrekkelijker en kleurrijker maakt en er uiteindelijk meer bijen komen. En dit is gelukt. Samen met de verschillende partijen hebben we er voor gezorgd dat het aantal bijensoorten in de regio de afgelopen drie jaar met 34% is toegenomen (Bijenlandschap, 2020).

Figuur 24 Insectenhotel (Woudsedijk, Langeraar)

De gemeente heeft de visie ondertekend, omdat het belangrijk is om samen met diverse partijen te werken aan een bloemrijk netwerk. Dit levert een bijdrage aan het verbeteren van de biodiversiteit in het algemeen en de bestuiving van gewassen in het bijzonder. Om die reden nemen wij ook al tien jaar het initiatief om bloemrijke bermen en plantsoenen aan te leggen. Daarnaast hebben we in 2019 het maairegime veranderd van “alles klepelen, tenzij” naar “alles ecologisch maaien, tenzij”. Dit betekent dat we alle bermen maaien en het maaisel afruimen, tenzij de verkeersveiligheid in het geding komt. Dan wordt de berm vaker en anders gemaaid.
Door de bermen af te ruimen wordt de bodem verschraalt, voedingstoffen worden afgevoerd. Hierdoor krijgen kruiden meer kans om te groeien ten opzichte van grassen. De bermen worden daardoor kruiden- en bloemrijker, wat weer voedsel is voor verschillende insecten.
Daarnaast zijn verschillende grote en kleinere insectenhotels verspreid door de gemeente geplaatst. Dit zodat met name solitaire bijen een plek hebben om hun eitjes te leggen en daarmee het aantal toe kan nemen.

In samenwerking met vrijwilligers (onder andere dorpsraden) verzorgen wij in Langeraar, Papenveer, Ter Aar, Nieuwkoop, Noorden, Zevenhoven en Noordeinde zogenaamde hanging baskets aan de lichtmasten hangen. De vrijwilligers geven water en de gemeente bekostigt de aanschaf van de hanging baskets en de jaarlijkse planten.

Als gemeente Nieuwkoop hebben wij in 2016 meegedaan met de Entente Florale. Dit is een groencompetitie tussen een aantal gemeenten die zich hiervoor hebben aangemeld. Hierbij hebben wij de titel ‘zilveren dorp in het groen’ gewonnen. Daarnaast hebben wij van de jury een ‘Bijzondere waardering Groen en Recreatie/toerisme’ gekregen.

In het collegeprogramma 2014-2018 is vastgesteld dat een goede toegankelijkheid van de openbare ruimte, de woon- en leefomgeving van onze inwoners, belangrijk is. Juist omdat het aantal ouderen toeneemt. Het toenmalige college wilde onder andere op wandelroutes in de openbare ruimte zorgen voor voldoende rustpunten in de vorm van bankjes. Om dit te realiseren is het project ‘Ouderenbankjes’ uitgevoerd in 2016 en 2017. In totaal zijn verspreid door de gemeente 12 banken en 2 picknicktafels geplaatst.

Figuur 25 Bank op betonplaat

Areaaluitbreiding

Vanaf 2016 tot en met 2019 is het areaal van het te beheren openbaar groen en straatmeubilair toegenomen. De toename is ontstaan door de aanleg van nieuwe woonwijken en door het opnieuw inrichten van de bestaande openbare ruimte. Zo hebben wij bloemrijke bermen aangelegd. Daarnaast hebben we op verschillende plekken banken vervangen voor picknicksets. Vooral op de speelplaatsen is dit gedaan. Ook zijn er vanuit het project ‘Ouderenbankjes’ nieuwe banken geplaatst. Het aantal bloembakken is toegenomen, doordat we meer participatieprojecten met hanging baskets in de (winkel)centra van kernen hebben.
In onderstaande tabel zijn de netto veranderingen in arealen weergegeven. Een uitgebreider overzicht van de mutaties is te vinden in Bijlage 2

		2016	2020	Verschil
Bomen	st	11.523	11.765	242
Bos	m2	201.823	214.933	13.110
Houtige gewassen	m2	139.164	146.962	7.798
Kruidachtige gewassen	m2	1.194	1.581	387
Gazons	m2	290.129	332.118	41.989
Grasbermen	m2	669.004	930.108	261.104
Bloemrijke bermen	m2	0	6.839	6.839
Grasvoetbalveld	m2	25.595	26.670	1.075
Afrasteringen	m1	6.031	6.709	678
Zitbanken	st	284	273	-11
Picknicksets	st	41	52	11
Bloembakken	st	69	152	83
Afvalbakken	st	237	338	101

Figuur 26 Netto areaaluitbreiding

Capaciteit personeel

In het vorige beheerplan (2016) is berekend dat er bij de buitendienst op dat moment een te kort was van 0,62 fte. Deze fte's zijn omgezet in een bedrag wat toegevoegd is aan het beheerbudget openbaar groen om inhuur van extra personeel mogelijk te maken. Dit is ook gebeurd.

Van 2017 tot en met 2019 is de areaaluitbreiding in onderhoudskosten per jaar bij de budgetten toegevoegd. Voor dit geld is extra personeel ingehuurd om het onderhoud uit te voeren. Eind 2019 is een berekening voor de benodigde fte op basis van het totale areaal berekend. Hieruit bleek dat er structureel 2 fte extra nodig waren bij de buitendienst. In de begroting van 2020 zijn deze opgenomen. Het gereserveerde bedrag van inhuur voor areaaluitbreiding in de begroting is voor deze fte's van het groenbudget afgehaald.

Figuur 27 Legen afvalbakken

Voor het openbaar groen huren wij personeel in voor grotere klussen met specialistisch materieel en om het piekmoment (zomer) in het onderhoud op te vangen. Voor de piekmomenten huren wij onder andere bij Rijnvicus personeel in. Deze medewerkers zijn het gehele jaar bij de gemeente aan het werk, omdat zij ook voor andere beheerdisciplines werk verrichten. Ook huren wij het gehele jaar voor één dag in de week een leer-werkploeg met begeleiding van Rijnvicus in.
Daarnaast bieden wij de mogelijkheid voor individuele leer-werkplekken. Rijnvicus begeleidt dit, maar de afgelopen twee jaar hebben wij geen mensen aangeboden gekregen voor openbaar groen. De binnendienst heeft in 2017 en 2019 de fte's in het team '*beheer'* uitgebreid. Door herverdeling van taken zijn er meer uren voor het beheer van het openbaar groen en straatmeubilair beschikbaar gekomen. Het aantal fte's voor groenbeheer bij het team 'werkvoorbereiding & uitvoering' is gelijk gebleven.

Voor de deelname aan de Entente Florale in 2016 zijn twee medewerkers ingehuurd om dit te organiseren. Zij hebben de door de organisatie gevraagde rapporten gemaakt en de rondleiding van de jury door de gemeente georganiseerd.

Financiën

Voor het onderhoud van het openbaar groen en straatmeubilair zijn verschillende budgetten op de exploitatiebegroting opgenomen. Het onderhoud van de bermen en het straatmeubilair valt onder de productgroep *11 infrastructuur.* Het overige groenonderhoud valt onder de productgroep *16 Openbaar groen & recreatie.*

Openbaar groen

Van 2015 tot en met 2018 was er een overschrijding van het budget voor de publiekrechtelijke heffingen. Dit is de waterschapsbelasting die wij afdragen voor groenoppervlakken in eigendom. Wij hebben als gemeente geen invloed op de hoogte van deze kosten.
De afgelopen jaren was er een onderschrijding op het budget op overig onderhoud van het openbaar groen. Dit is verantwoord in de jaarrekeningen.

Installaties & machines

Elk jaar wordt een deel van de kleine machines als motorkettingzagen en bosmaaiers vervangen. Van elke machine is bekend wanneer deze is aangeschaft en vervangen moet worden. Daarnaast wordt aan deze machines jaarlijks onderhoud uitgevoerd en worden ze gekeurd. Hierdoor heeft de buitendienst de beschikking over goed werkende en veilige machines. De onderhoudskosten zijn de afgelopen jaren hoger uitgevallen dan verwacht. Dit is deels veroorzaakt door meer mankementen van een verouderde gazonmaaimachine. In 2019 zijn twee nieuwe gazonmaaimachines aangeschaft, waarbij één oude is ingeruild. Hierdoor hebben we nu drie gazonmaaimachines.

Productgroep		16								
Grootboeknr.		4160102 Onderhoud openbaar groen					4160104 Onderhoud installaties & machines			
Categorie		421000	438029	438030	438066	438101	438028	438029	438063	473000
Omschrijving		Publiek-rechtelijke heffingen	Overig onderhoud	Schades	Overige goederen	Contrib, lidm, abon, vaklit	Onderhoud installaties	Overig onderhoud	Inves-teringen < 25.000	Afschrij-vingen
2016	Begroot	€ 4.200	€ 407.392	€ 0	€ 12.300	€ 200	€ 27.900	€ 0	€ 14.000	€ 4.814
	Werkelijk	€ 8.216	€ 356.699	€ 1.318	€ 19.343	€ 2.680	€ 39.942	€ 0	€ 11.314	€ 4.814
	Saldo	€ -4.016	€ 50.693	€ -1.318	€ -7.043	€ -2.480	€ -12.042	€ 0	€ 2.686	€ -0
2017	Begroot	€ 4.200	€ 443.112		€ 12.460	€ 200	€ 28.263	€ 0	€ 14.000	€ 4.315
	Werkelijk	€ 6.501	€ 383.210		€ 11.852	€ 45	€ 39.366	€ 0	€ 13.115	€ 4.315
	Saldo	€ -2.301	€ 59.902		€ 608	€ 155	€ -11.103	€ 0	€ 885	€ 0
2018	Begroot	€ 4.259	€ 515.238		€ 14.205	€ 200	€ 28.263	€ 396	€ 14.000	€ 4.315
	Werkelijk	€ 9.993	€ 505.130		€ 14.871	€ 165	€ 49.164	€ 272	€ 15.448	€ 4.315
	Saldo	€ -5.734	€ 10.108		€ -666	€ 35	€ -20.901	€ 124	€ -1.448	€ 0
2019	Begroot	€ 4.259	€ 574.728		€ 14.532	€ 200	€ 28.913	€ 396	€ 14.322	€ 4.315
	Werkelijk	€ 12.094	€ 508.991		€ 16.407	€ 30	€ 45.952	€ 1.591	€ 11.834	€ 4.315
	Saldo	€ -7.835	€ 65.737		€ -1.875	€ 170	€ -17.039	€ -1.195	€ 2.488	€ 0

Figuur 28 Budget openbaar groen & onderhoud installaties en machines 2016-2019

Bermen

De afgelopen jaren is er steeds een overschrijding geweest op het budget van het bermbeheer. Dit is veroorzaakt door de toegenomen stortkosten van maaisel en herstelkosten van schades van de berm. De stortkosten per ton zijn gestegen en we voeren op steeds meer locaties het maaisel af om de ecologie te bevorderen. Vooral dit laatste zorgt voor de grootste stijging van de kosten.
Daarnaast zijn de winters steeds zachter en natter. Hierdoor worden de bermen zachter. In combinatie met de relatief smalle wegen, landbouwverkeer en hogere verkeersintensiteit worden er meer schades gereden. Waardoor de herstelkosten zijn toegenomen.

Productgroep		11			
Grootboeknr.		4110102 Beheer bermen		4110402 Straatmeubilair	
Categorie		438058	438064	438029	438064
Omschrijving		Overige diensten	Nagekomen lasten	Overig onderhoud	Nagekomen lasten
2016	Begroot	€ 146.224		€ 75.414	€ 0
	Werkelijk	€ 177.818		€ 68.383	€ 232
	Saldo	€ -31.594		€ 7.031	€ -232
2017	Begroot	€ 146.224		€ 79.363	
	Werkelijk	€ 168.020		€ 65.372	
	Saldo	€ -21.796		€ 13.991	
2018	Begroot	€ 157.040	€ 0	€ 81.263	€ 15.800
	Werkelijk	€ 205.721	€ 5.435	€ 99.524	€ 17.896
	Saldo	€ -48.681	€ -5.435	€ -18.261	€ -2.096
2019	Begroot	€ 182.216		€ 84.741	€ 0
	Werkelijk	€ 237.469		€ 94.717	€ 1.227
	Saldo	€ -55.253		€ -9.976	€ -1.227

Figuur 29 Budget beheer bermen & straatmeubilair

Straatmeubilair

In 2018 is de overschrijding op het budget ontstaan door dat er aan het einde van dat jaar nog een hekwerk is vervangen. Dit hekwerk bleek dusdanig slecht dat vervanging niet kon wachten tot het volgende jaar, 2019.

Entente Florale

Voor deelname aan de Entente Florale is door de raad budget beschikbaar gesteld. Met dit geld zijn in 2016 de door de organisatie gevraagde rapporten afgedrukt en de rondleiding van de jury door de gemeente bekostigd. Daarnaast zijn er materialen aangeschaft om bewonersinitiatieven te ondersteunen, waaronder bloembakken aan lichtmasten.
Aan het einde van 2016 was er geld over van het budget. Dit is in 2017 en 2018 ingezet om de adviezen van de Entente Florale jury uit te voeren. Dit was met name het aanbrengen van meer kleur in een aantal woonwijken. Dit is gedaan door plantvakken te renoveren en voorjaarsbollen in diverse gazons te planten.

Productgroep		16
Grootboeknr.		4160110 Entente Florale
Categorie		438058
Omschrijving		Overige diensten
2016	Begroot	€ 50.000
	Werkelijk	€ 22.787
	Saldo	€ 27.213
2017	Begroot	€ 27.213
	Werkelijk	€ 20.065
	Saldo	€ 7.148
2018	Begroot	€ 7.148
	Werkelijk	€ 7.149
	Saldo	€ -1

Figuur 30 Budget Entente Florale

Ouderenbankjes

Voor het project Ouderenbankjes is een budget beschikbaar gesteld voor de aanschaf en het plaatsen van de banken. De kosten voor het aanschaffen van de banken bleek lager te zijn dan begroot. Daarom is een deel van het budget overgebleven.

Productgroep		11
Grootboeknr.		4110496 Straatmeubilair bankjes 2016
Categorie		432000
Omschrijving		Overige aankopen & uitbestede diensten en goederen
2016	Begroot	€ 30.000
	Werkelijk	€ 20.023
	Saldo	€ 9.977
2017	Begroot	€ 9.977
	Werkelijk	€ 3.435
	Saldo	€ 6.542

Figuur 31 Budget straatmeubilair bankjes 2016-2017 (ouderenbankjes)

Bijlage 2

Areaalmutaties uitgebreid

		2016	2020	Verschil
Bomen				
Bomen in gras	st	4.338	4.229	-109
Bomen in verharding	st	698	683	-15
Bomen in beplanting	st	3.906	3.945	39
Lei- en vormbomen	st	316	321	5
Knotbomen	st	2.032	2.507	475
Bomen gekandalaberd	st	233	80	-153
Bos				
Bosplantsoen	m2	151.919	165.029	13.110
Houtwallen	m2	49.904	49.904	0
Houtige gewassen				
Sierplantsoen	m2	86.490	91.353	4.863
Bodembedekkende heesters	m2	38.027	38.452	425
Hagen	m2	9.351	11.668	2.317
Struikrozen	m2	5.296	5.489	193
Kruidachtige gewassen				
Vaste planten	m2	1.146	1.533	387
Wisselbeplanting	m2	48	48	0
Gras				
Gazons	m2	290.129	332.118	41.989
Grasbermen 1e meter	m2	136.971	150.458	13.487
Grasbermen rest	m2	532.033	779.650	247.617
Bloemrijke bermen	m2	0	6.839	6.839
Grasvoetbalveld	m2	25.595	26.670	1.075
Afrasteringen				
Aluminium hoog	m1	498	604	106
Aluminium laag	m1	4.668	5.232	564
Hout	m1	802	802	0
Toegangshek	m1	63	71	8
Meubilair				
Zitbanken	st	284	273	-11
Picknicksets	st	41	52	11
Bloembakken	st	69	152	83
Afvalbakken	st	237	338	101

Bijlage 3

Kaders & uitgangspunten

De organisatie

Het beheer van het openbaar groen wordt gecoördineerd door het team beheer, onderdeel van de afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR). Onze buitendienst voert het merendeel van het beheer uit. Een deel van de werkzaamheden, waar onder andere gespecialiseerde machines voor nodig zijn, wordt uitbesteed. Een voorbeeld hiervan is het maaien van de bermen
Dit beleids- en beheerplan heeft een sterke relatie met andere beleids- en beheerplannen. Vooruitlopend op het strategisch beheerplan openbare ruimte (SBOR) is dit beheerplan afgestemd met ander beleids- en beheerplannen. Dit zijn onder andere de plannen voor wegen, rioleringen, verlichting, water, recreatieve voorzieningen en spelen, maar ook de Omgevingsvisie, het gezondheidsbeleid en het duurzaamheidsprogramma.
Een voorbeeld vanuit waterpartijen is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De aanleg van de oever zelf wordt vanuit waterbeheer betaald. Waarna deze vanuit groenbeheer wordt ingezaaid en onderhouden als bloemrijk gras. Voor recreatieve voorzieningen zijn met name de aan- en afwezigheid van banken en fietsenrekken van belang.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma van 2018 is het coalitieakkoord verder uitgewerkt. De kernwoorden van dit collegeprogramma zijn *Verbinden, Vertrouwen, Vooruitgaan*. Per begrotingsprogramma is een nadere uitwerking van de uitgangspunten gegeven. Het onderhoud van het openbaar groen en straatmeubilair vallen onder het programma Ruimtelijk Beheer. Voor de kwaliteit van de openbare ruimte is een aantal doelen bepaald (Gemeente Nieuwkoop, 2018):

- De openbare ruimte is schoon, heel, veilig en goed toegankelijk voor onze inwoners en bezoekers.
- In nieuwe woonkernen is voldoende ruimte voor de inrichting van een kwalitatief goede openbare ruimte met voldoende groen.
- De kwaliteit van het onderhoud komt overeen met de vastgestelde kwaliteitsniveaus en er is geen achterstallig onderhoud.
- Schade aan wegen en bermen door zwaar vracht- en (land)bouwverkeer vermindert.
- Verhardingen zijn voldoende vrij van onkruid en zwerfafval.
- De openbare ruimte is voor mindervaliden goed toegankelijk en looproutes zijn vrij van obstakels.

Klimaatverandering

Het college onderkent de klimaatverandering. De veranderingen van het klimaat zijn merkbaar door hogere temperaturen, heftige buiten, meer stormen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters en drogere zomers. Dat maatregelen onvermijdelijk zijn is inmiddels duidelijk. De klimaatopgave is gekoppeld aan de openbare ruimte (Gemeente Nieuwkoop, 2018). Daarom is het doel om vanaf 2020 volledig klimaatadaptief te handelen.

Biodiversiteit

Voor groenbeheer zijn concrete doelstellingen in het collegeprogramma opgenomen. Bij de aanleg en het vernieuwen van openbaar groen is aangegeven zoveel mogelijk te kiezen voor inheemse (van nature voorkomend in het Groene Hart) beplanting en soorten die interessant zijn voor insecten en vogels. Op plaatsen die daarvoor geschikt zijn worden bloeiende bermen en natuurlijke oevers met soortenrijke slootkanten gerealiseerd. Concreet betekent dit:

- Het beheer van het openbaar groen levert een bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit.
- Potentiële locaties in de openbare ruimte worden benut voor de realisatie van meer ecologisch openbaar groen.

Participatie
Het college vindt het belangrijk dat inwoners met de gemeente meedenken en soms kunnen meebeslissen over de inrichting en beheer van hun woonomgeving. Daarnaast moet het mogelijk zijn dat inwoners zelf met initiatieven komen. Haalbare initiatieven waar draagvlak voor is worden door de gemeente ondersteund.

Omgevingsvisie
Tijdens het schrijven van dit beleids- en beheerplan is de conceptversie van de Omgevingsvisie af. De verwachting is dat hij voor de zomer definitief vastgesteld wordt door de gemeenteraad. Voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie (Gemeente Nieuwkoop, 2021) hebben veel Nieuwkopers meegewerkt en meegedacht. Verschillende inwoners (van jong tot oud), ondernemers, verenigingen, organisaties, belangengroepen, dorpsraden, ketenpartners en gemeentelijke afdelingen hebben op verschillende manieren hun input gegeven. Hieruit zijn zeven Nieuwkoopse drijfveren gekomen waarbij de gemene deler een gezonde leefomgeving is. Bij elke drijfveer kan het openbaar groen en straatmeubilair een grote bijdrage leveren om deze te behouden en te versterken.
Daarnaast zijn in de Omgevingsvisie de ambities voor de komen de jaren gedefinieerd:

- Gelukkige mensen
- Sterke dorpen
- Groene toekomst

Het openbaar groen en straatmeubilair kunnen een grote bijdrage leveren aan het behalen van deze ambities. Ze worden ook expliciet hierin genoemd.

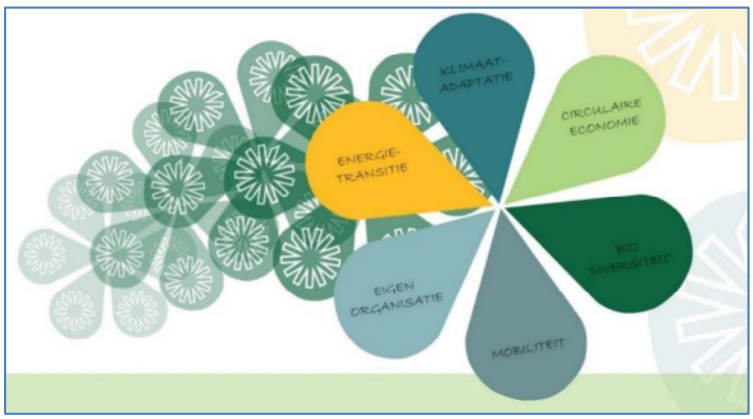
Duurzaamheid
Voor het groenbeheer zijn een aantal duurzaamheidsaspecten van belang. Hieronder worden de belangrijkste toegelicht.

Inkopen
Duurzaam inkopen wordt ook wel maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) genoemd. Dit betekent dat naast de prijs van de producten, diensten of werken ook wordt gelet op de effecten van de inkoop op milieu en sociale aspecten (Pianoo, 2019). Bij het inkopen van goederen en diensten voor het beheer van het openbaar groen worden de criteria van MVI gevolgd.

Beleidskader Duurzaamheid
In 2020 is het Beleidskader Duurzaamheid opgesteld. Hierin worden de ambities en doelstellingen die de gemeente wil realiseren op het gebied van duurzaamheid. Dit is gegeven voor de lange (30 jaar: 2050), middellange termijn (10 jaar: 2030) en korte termijn (4 jaar: 2023) verdeeld over zes opgaves (thema's):

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Circulaire economie
- Biodiversiteit
- Mobiliteit
- Eigen organisatie

Ook wordt per opgave in hoofdlijnen aangegeven hoe de ambities en doelstellingen bereikt moeten worden. Een deel hiervan wordt bereikt door middel van de uitvoering van dit beheerplan.

Figuur 32 Opgaven duurzaamheid (Gemeente Nieuwkoop, 2020)

Flora & Fauna

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. In de Wnb worden gebiedsbescherming, soortbescherming en bosbescherming geregeld. Voor de uitvoering van werkzaamheden op en aan het openbare groen heeft de gemeente Nieuwkoop een door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) goedgekeurde gedragscode natuurbescherming. Deze gedragscode is in 2010 goedgekeurd en in oktober 2016 heeft de RVO de goedkeuring verlengd totdat onze nieuwe gedragscode definitief is goedgekeurd. Dit is nog niet gebeurd. Daarom gebruiken wij bij de beheerwerkzaamheden nu nog de gedragscode uit 2010.

Natura 2000

Binnen de gemeente Nieuwkoop ligt het Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck'. Het Natura 2000 (N2000) is een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen. Het beheerplan voor dit gebied is op 12 augustus 2015 definitief vastgesteld. In het beheerplan staat welke maatregelen worden genomen om de bijzondere natuur van de Nieuwkoopse Plassen en De Haeck te beschermen. Ook staat er in welke activiteiten in en rondom het gebied mogen plaatsvinden (Provincie Zuid-Holland;, 2015).
Een deel van ons areaal ligt in het N2000-gebied. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden voor het beheer van het openbaar groen binnen het N2000-gebied moeten de regels uit het N2000-beheerplan worden gevolgd.

Figuur 33 Natura 2000-gebied (Ministerie van Economische Zaken, 2014)

Programma van Eisen, inrichting openbaar gebied

Het programma van eisen is de leidraad voor nieuwe werken en projecten. Voor de verschillende onderdelen in de openbare ruimte wordt onder meer omschreven wat het is (begripsbepaling), de eisen aan het ontwerp, materialen en constructie-eisen.
Het programma van eisen is een 'levend' document en wordt indien gewenst aangepast. In 2021 wordt het programma van eisen geactualiseerd.

Bijlage 4

Zones

Accent Wonen Werken Landschap

Kern: Korteraar

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD	Formaat	:	A4
Datum	:	2020-11-11	Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 1 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

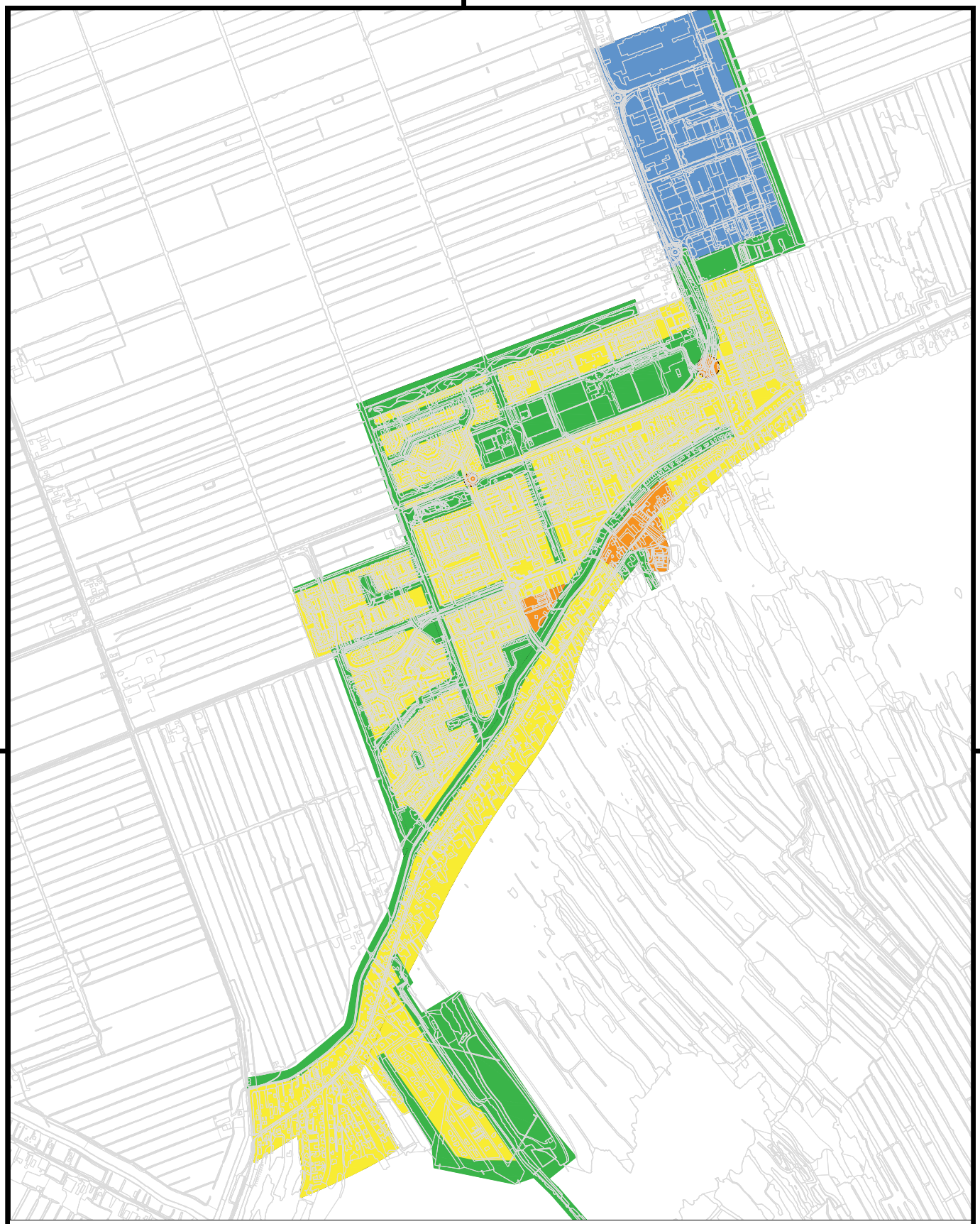
Kern: Langeraar

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

nieuwkoop

Getekend	:	MD	Formaat	:	A4
Datum	:	2020-11-11	Schaal	:	n.v.t.

Tek.nr. : 2 van 9

Accent Wonen Werken Landschap

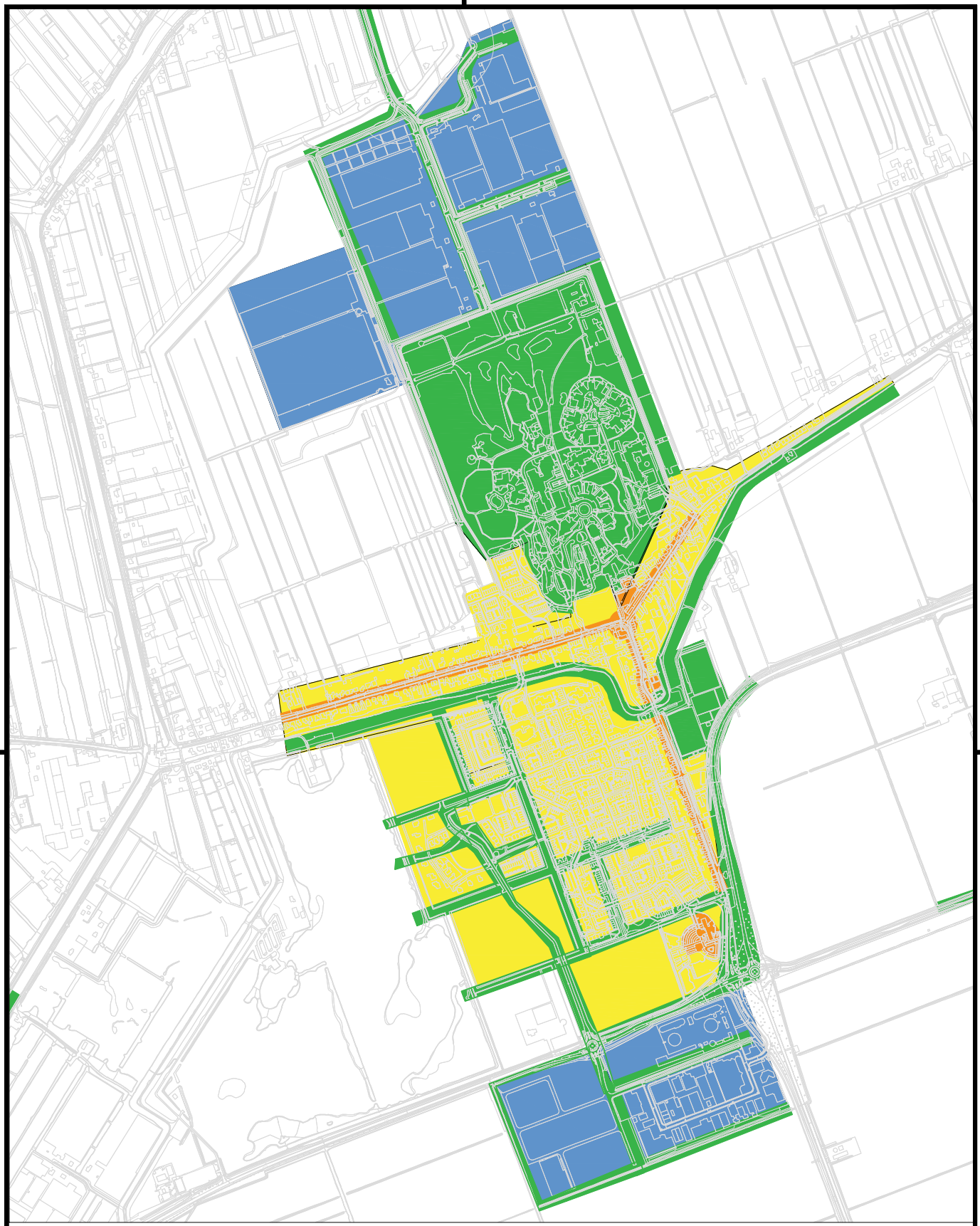
Kern: Nieuwkoop

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD	Formaat	:	A4
Datum	:	2020-11-11	Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 3 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

Kern: Nieuwveen

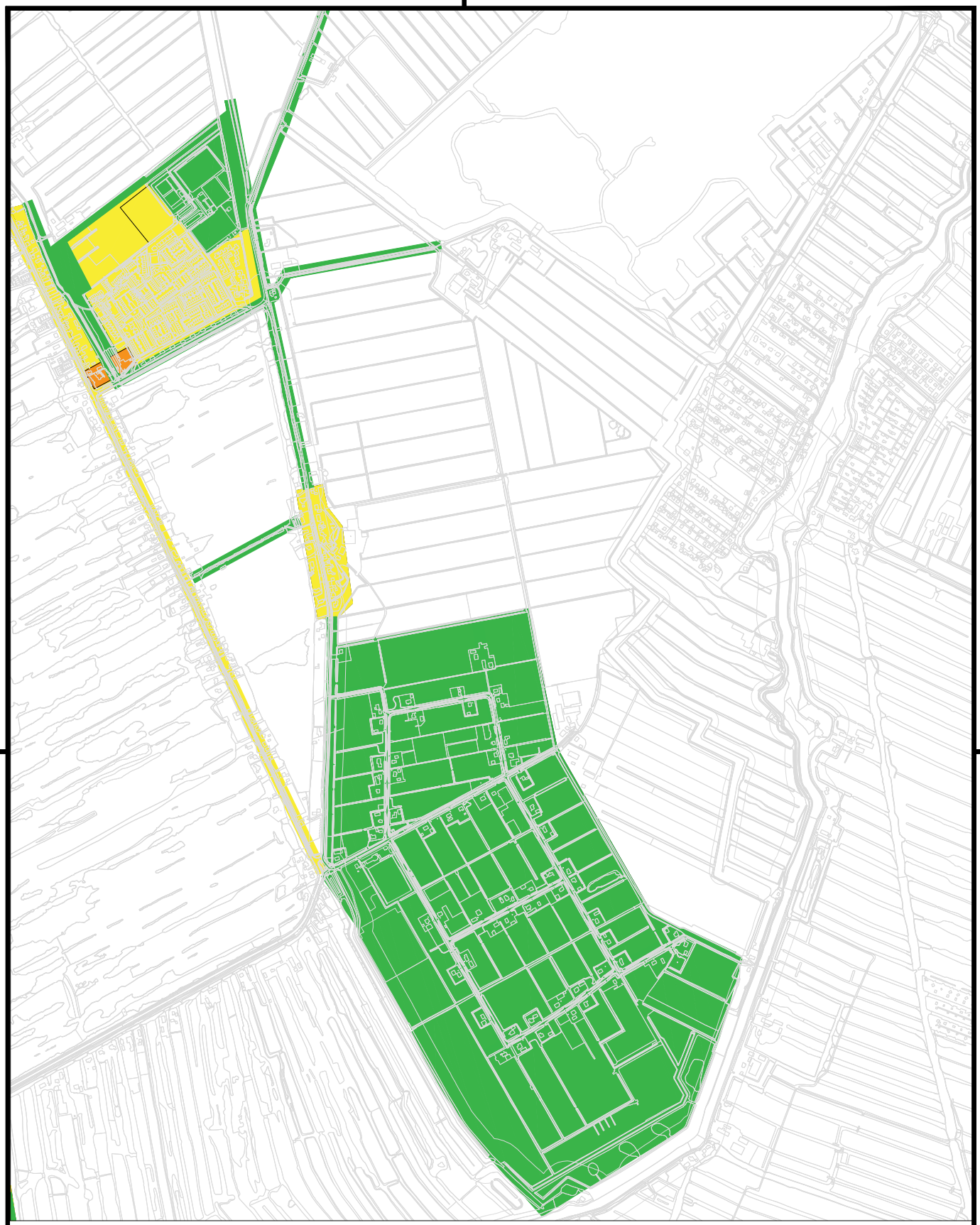
Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD
Datum	:	2020-11-11

Formaat	:	A4
Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 4 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

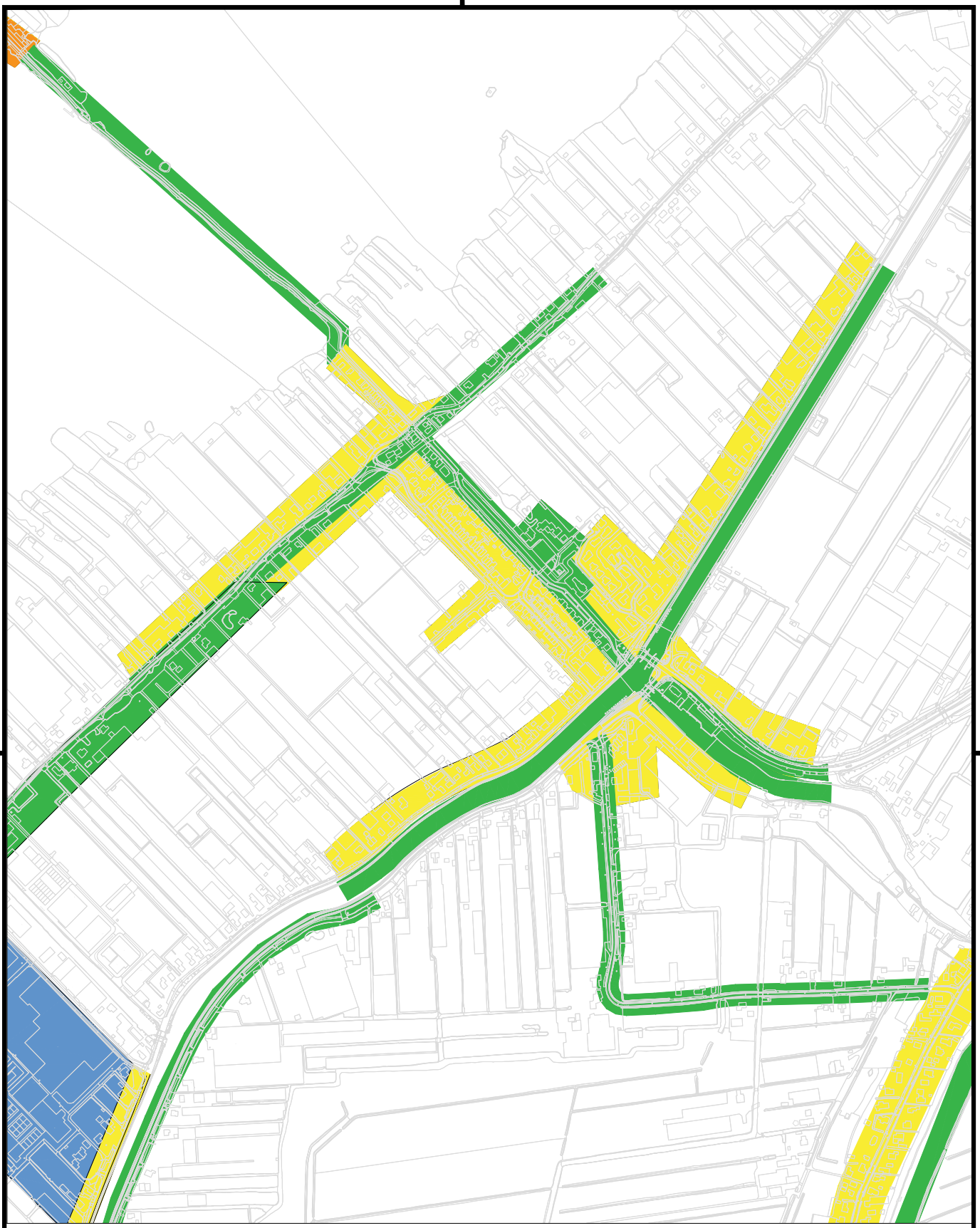
Kern: Noorden, Noordse Dorp & Noordse Buurt

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

nieuwkoop

Getekend	:	MD	Formaat	:	A4
Datum	:	2020-11-11	Schaal	:	n.v.t.

Tek.nr. : 5 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

Kern: Papenveer

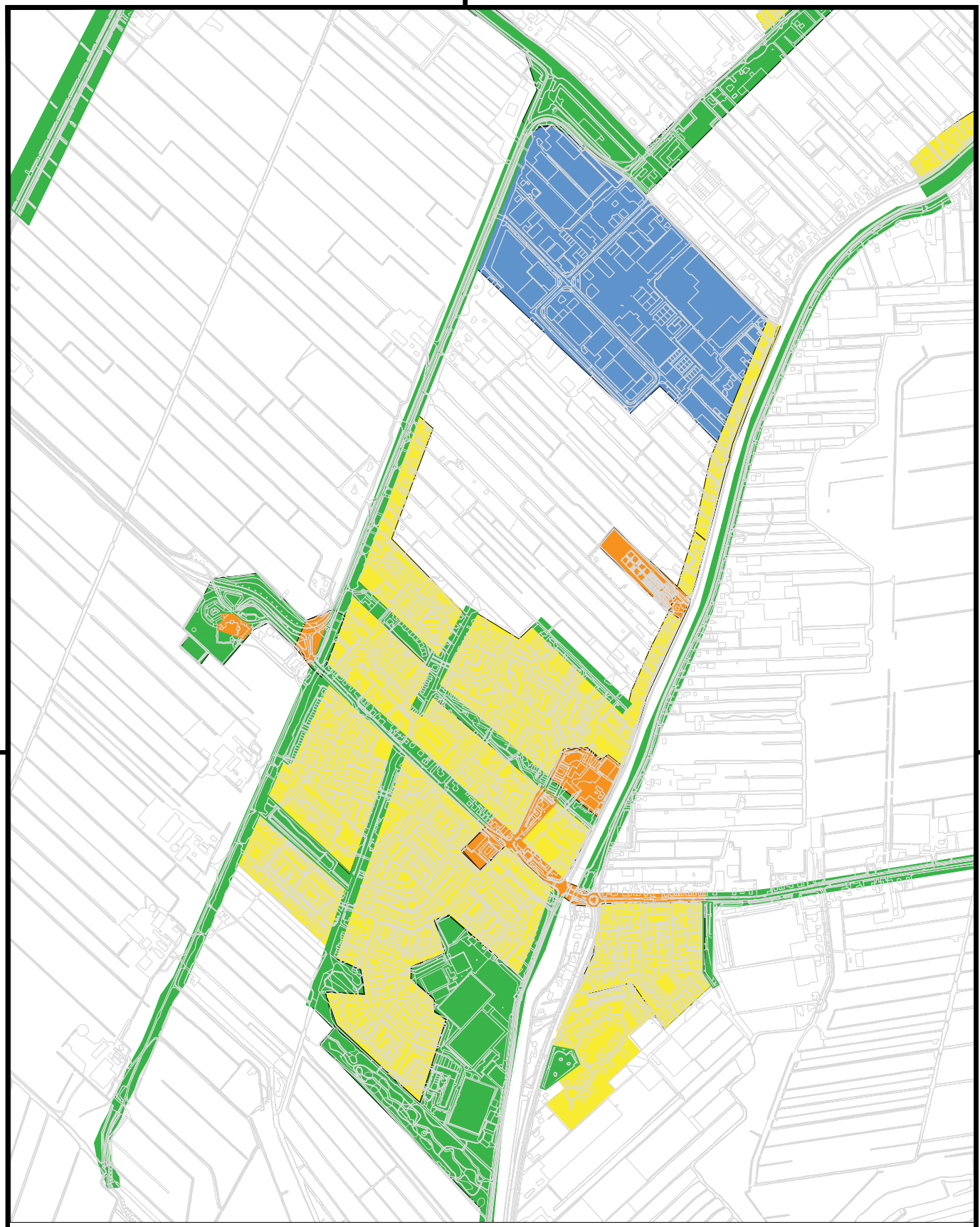
Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD
Datum	:	2020-11-11

Formaat	:	A4
Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 6 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

Kern: Ter Aar

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD
Datum	:	2020-11-11

Formaat	:	A4
Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 7 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

Kern: Woerdense Verlaat

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD
Datum	:	2020-11-11

Formaat	:	A4
Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 8 van 9

Accent **Wonen** **Werken** **Landschap**

Kern: Zevenhoven & Noordeinde

Project	:	Beleids- & beheerplan openbaar groen
Onderwerp	:	Zonering

Getekend	:	MD
Datum	:	2020-11-11

Formaat	:	A4
Schaal	:	n.v.t.

nieuwkoop

Tek.nr. : 9 van 9